ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ - ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI — FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

8 январь, пайшанба 1998 йил №3 (505)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

УШБУ СОНДА:

ХЎЖАКЎРСИНГА БЎЛМАСИН! — 2-БЕТДА

УРФ-ОДАТЛАРИМИЗ ТАРИХИДАН — 3-БЕТДА

БЕШИКДАН ТО ҚАБРГАЧА... — 4-БЕТДА

ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ТОЖИКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ТУРКМАНИСТОН ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ

ҚЎШМА БАЁНОТИ

(Ашгабад, 1998 йил 5 январ)

1998 йил 5 январда Ашгабадда Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон ва Ўзбекистон Президентларининг учрашуви бўлди.

Президентлар Н.Назарбоев, А.Акаев, И.Раҳмонов ва И.Каримов Президент С.Ниёзовни соғайгани билан табрикладилар, унга сиҳат-саломатлик, Туркманистон халқи бахт-саодати йўлидаги ишида ютуқлар тиладилар.

Ҳамжиҳатлик, дўстлик ва яхши қўшничилик руҳида ўтган учрашув чоғида минтақадаги мамлакатлар ўртасидаги муносабатларнинг ҳозирги ҳолати ва бу муносабатларни ривожлантириш истиқболлари, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳаётнинг энг муҳим йўналишлари бўйича ҳамкорликни кенгайтириш ва чуқурлаштириш тўғрисида, шунингдек, халқаро ва минтақавий сиёсатнинг томонларни қизиқтирувчи кенг доираси бўйича фикр алмашилди.

Беш давлат раҳбарлари тарихий илдизларнинг умумийлигини, тақдирларнинг ўзаро боғлиқлигини, дўстлик анъаналарини, миллий маданиятлар, урф-одатлар ва маънавият яқинлигини, улар ўртасидаги яхши қўшничиликнинг мустаҳкамлигини таъкидладилар.

Беш давлат раҳбарлари XX1 аср ва учинчи минг йиллик арафасида минтақадаги сиёсий бўхронлар ва можаролардан қутилиш, барча халқларнинг ва ҳар бир халқнинг бахти йўлида ўзаро ишонч муҳитини, тенг ҳуқуқли амалий ҳамкорликни барпо этиш ҳозирги вақтда энг ўткир заруратдир, деган якдил фикрни билдирдилар.

Бўлиб ўтган учрашув якунлари бўйича Томонлар, давлатлар мустақиллигини мустаҳкамлаш, уларнинг халқлари фаровонлигини ошириш, миллий иқтисодиётларни ривожлантириш, жуғрофий-сиёсий мавқеидан ҳамда табиий ресурслар салоҳиятидан тўла ва самарали фойдаланиш зарурлигига асосланиб;

- мамлакатларнинг мустақил тараққиёти, уларнинг давлатчилигини мустаҳкамлаш, халқаро майдонда халқаро ҳуқуқнинг тўла ҳуқуқли субъекти сифатида танилиши мақсадлари ва вазифаларининг муштараклигини ҳисобга олиб;

- БМТ Низомида ёзиб қўйилган тамойилларга ўзларининг содиқлигини тасдиқлаб, ўз мамлакатлари ва халқлари ўртасидаги алоқаларни мустақиллик, суверенитет, ҳудудий яхлитликни ҳурмат қилиш, чегараларнинг даxлсизлиги, тенг ҳуқуқлилик, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик, куч ишлатиш ва куч билан таҳдид қилишдан, тазйиқ ўтказишнинг иқтисодий ва бошқа ҳар қандай усулларидан воз кечиш, халқаро ҳуқуқнинг мажбуриятлари ҳамда умумэътироф этилган меъёрларини ҳалол бажариш қоидалари асосида янада чуқурлаштиришга интилиб,

қуйидагиларни маълум қиладилар:

1. Томонлар халқаро алоқаларни икки томонлама ва кўп томонлама асосда кенг ривожлантириш, минтақавий ҳамкорлик, турли халқаро ташкилотлар ва анжуманларда бир-бирини қўллаб-қувватлаш асосида ўз сиёсий ва иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлини бир хил қатъият билан давом эттирадилар.

2. Томонлар узоқ муддатли ҳамкорликка асосланган ва беш давлатнинг миллий манфаатларига, минтақадаги хавфсизлик ва барқарорликка мос келадиган дўстона, тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали муносабатларни чуқурлаштиришга ҳамиша содиқ эканини тасдиқладилар.

3. Томонлар Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини ўтиш босқичида давлатларнинг икки томонлама ва кўп томонлама алоқаларга асосланган ҳамкорлигининг мақбул модели эканига қўшилдилар. Бунда ҳамдўстликда иштирок этиш шаклини ҳар бир давлат ўз ички тараққиёти ва халқаро мажбуриятлар устуворликларидан келиб чиқиб, мустақил белгилаши лозимлигини ҳисобга олиш зарур.

4. Томонлар Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти Ашгабад Декларациясидаги қувурлар тармоқлари инфратузулмаси, транспорт ва коммуникация тизимини шакллантиришга тааллуқли қисмни амалга ошириш зарурлигини тасдиқладилар.

Қозоғистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон ўртасида минтақадаги интеграция жараёнларини ривожлантиришда ягона иқтисодий макон барпо этиш тўғрисидаги Шартноманинг муҳимлиги таъкидланди.

5. Томонлар ўз мамлакатлари бой табиий ресурсларини, биринчи навбатда табиий газ ва нефт конларини ишга солиш ва қазиб чиқаришни янада юксак даражага кўтариш муҳимлигини, энергия манбаларини жаҳон бозорига чиқариш учун қувурлар ётқизиш, электр узатиш линиялари қуришга доир қўшма лойиҳаларни амалга ошириш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар кўришни маъқуллаб фикр билдирдилар.

6. Томонлар Тожикистондаги вазиятни йўлга солиш жараёнидан мамнуният изҳор қилдилар, бу мамлакатдаги вазиятни изга солиш бутун минтақа учун муҳимлигини таъкидладилар. Тожикистонда демократик, ҳуқуқий ва дунёвий давлат тузиш асосида ярашиш ва тотувликка эришишга бутун чоралар билан ёрдам беришга тайёрлик изҳор этилди.

7. Томонлар Афғонистонда бир-бирига қарши курашаётган гуруҳлар ўртасида барча манфаатдор томонларнинг фаол ёрдамида музокаралар йўли билангина тинчлик ва тотувлик ўрнатиш мумкин, деган якдил фикрни билдирдилар. БМТ шафелигида, Афғонистоннинг бевосита қўшнилари бўлган мамлакатлар, Россия ва АҚШ, Ислом Конференцияси Ташкилоти иштирокида Афғонистон можаросини бартараф этишга доир биргаликдаги ишни давом эттиришга тайёрлик тасдиқланди.

Томонлар Ашгабад учрашувининг фойдали бўлгани ва долзарблигини, бу учрашув ҳамжиҳатлик ва ишончни мустаҳкамлашга, беш қардош давлат ўзаро муносабатларининг асосий масалалари бўйича уларнинг тутган йўлини аниқлаб олишга ёрдам берганини якдиллик билан таъкидладилар.

Президент С.Ниёзов тўрт қардош қўшни давлат раҳбарларига эътибори, самимий тилаклари ва дўстона мадади учун миннатдорлик изҳор этди.

Президентлар Н.Назарбоев, А.Акаев, И.Раҳмонов ва И.Каримов самимий кутиб олгани ва меҳмондўстлиги учун Президент С.Ниёзовга миннатдорлик билдирдилар.

Қозоғистон Республикаси Президенти Н.НАЗАРБОЕВ

Қирғизистон Республикаси Президенти А.АКАЕВ

Тожикистон Республикаси Президенти И.РАҲМОНОВ

Туркманистон Президенти С.НИЁЗОВ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

Эрон ва Тожикистон мудофаа вазирлари - Али Шамхоний ва Шерали Хайруллоев икки мамлакат ўртасида ҳамфикрлик ва ҳамкорликни кенгайтириш тўғрисидаги ҳужжатни имзолади.

Эрон томони Тожикистон қуролли кучларига техникавий ёрдам кўрсатиш, шунингдек, мамлакат ичкарисидаги хизматни такомиллаштириш ҳамда малакали кадрлар етказиб бериш борасида кўмаклашишга тайёр эканини билдирди.

* * *

Россияда қирғоқларини Тинч Океани ювиб турадиган ҳудудларда фаолият кўрсатувчи Узоқ Шарқ тезкор божхонаси хизмати ташкил этилди. Маҳаллий божхона бошқармаси мутахассисларининг маълум қилишича, мазкур божхона хизмати Россия иқтисодиётининг хавфсизлигини таъминлашда милиция вазифасини ҳам бажаради. Янги тузилмада 2ОО дан ортиқ ходим бор.

Улар тезкор ишлайдиган махсус офицерлар бўлинмаси, терговчилар ва мамлакатнинг бошқа тегишли идоралари мутахассисларидан иборат.

* * *

6 январ куни Россия президенти Борис Елцин ва Германия Канцлери Ҳелмут Кол телефон орқали икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларининг 1997 йилги натижаларини муҳокама қилди. Шунингдек, улар Россия-Франция-Германия «учлиги» раҳбарларининг учрашувига тайёргарлик билан боғлиқ масалалар юзасидан ҳам фикр алмашди. Сим орқали суҳбат йигирма минут давом этди.

Б.Елцин 1998 йилнинг биринчи ярмида Екатеринбургда бўлиб ўтадиган мазкур учрашув юзасидан шу йил 1 январ куни Франция Президенти Жак Ширак билан ҳам телефон орқали суҳбатлашган эди.

* * *

Исроил ташқи ишлар вазири, «Гешер» партияси раҳбари Давид Леви истеъфога чиқди. Бунинг асосий сабаби, у араблар билан музокараларда Бош вазирнинг тутган йўлидан норози. Айни пайтда унинг вазифасини мамлакат бош вазири Бинямин Нетаняху ўз зиммасига олди.

* * *

Кенияда Президент сайлови ўз ниҳоясига етмаган бўлса-да, сайлов комиссияси мамлакатнинг ҳозирги раҳбари Даниэль Арап Мой ушбу сайловда ғолиб чиққанини расман эълон қилди. Президентнинг ўз лавозимига киришиши билан боғлиқ тадбирлар мамлакат пойтахтининг Ухури номли сайилгоҳида ўтказилади. Бу тантанада Танзания ва Уганда президентларининг иштирок этиши кутилмоқда.

* * *

Хитой божхона хизмати ходимлари Тибетда бундан минг йил илгари ясалган будда ҳайкалини мамлакат ҳудудидан олиб чиқиб кетишга уринган жиноятчиларни қўлга олди. Текширишлардан маълум бўлишича, ўғрилар бу ҳайкални америкалик коллекционерларга саккиз млн. АҚШ долларига сотмоқчи бўлган. Маълумки, Тибет маданий ёдгорлиги ҳисобланган ушбу будда ҳайкали тўрт йил муқаддам Лҳаса монастиридан ўғирлаб кетилган эди.

* * *

Литвада президент сайловининг иккинчи босқичи ҳам ўз ниҳоясига етди. Сайловда Литва ва айни вақтда АҚШнинг ҳам фуқароси бўлган 71 ёшли эколог Валдас Адамкус сайловчилардан 49,88 фоизининг овозини олиб, ғолибликни қўлга киритди. Қизиғи шундаки, унинг рақиби ҳуқуқшунос Артурас Паулаускас эса 49,31 фоиз овоз олган.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида.

Биз келажагимизни биргаликда қурамиз

Илгари хабар қилинганидек, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 5-6 январь кунлари Туркманистон пойтахти - Ашгабад шаҳрида бўлди. Бу ерда Марказий Осиёдаги беш мустақил давлат - Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон Президентлари учрашди.

Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг 12 декабрда Ақмола шаҳридаги учрашувида Ўзбекистон раҳбари Ислом Каримов Ашгабадга ташриф буюриб, яқинда жарроҳлик операциясини бошидан кечирган Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзовдан кўнгил сўраш ташаббуси билан чиққан эди.

Президентлар - Ислом Каримов, Нурсултон Назарбоев, Асқар Акаев ва Имомали Раҳмонов Сапармурод Ниёзовни соғайиб кетгани билан табриклаб, унга масъулиятли фаолиятида муваффақиятлар, Туркманистон халқига мустақилликни, тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш, иқтисодий тараққиётга эришиш йўлидаги бунёдкорлик ишларида зафарлар тиладилар. Турманистон Президенти дўстона ташриф ва самимий тилаклар учун миннатдорлик изҳор этди.

Туркманбоши кўшки - Президент саройида беш мустақил давлат раҳбарларининг учрашуви бўлиб ўтди.

Давлат бошлиқлари ўз мамлакатларида сиёсий ва иқтисодий мустақилликни мустаҳкамлаш борасида амалга оширилаётган ишларни изчил ҳамда собитқадамлик билан давом эттиражакларини таъкидладилар. Бунда тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали, ҳар бир давлатнинг миллий манфаатларига жавоб берадиган ҳамкорлик,улкан хомашё захираларига эга бўлган минтақамизнинг ўсиб бораётган иқтисодий салоҳияти ҳам муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Шунингдек, учрашув чоғида нефть ва газ узатиш, транспорт ҳамда коммуникация тармоқларини ривожлантириш, бу орқали мамлакатларимизнинг жаҳон бозорига чиқишини янада яхшироқ таъминлаш масалаларига ҳам эътибор қаратилди.

Музокараларда Тожикистондаги вазиятни янада барқарорлаштириш борасидаги баҳамжиҳат саъй-ҳаракатлар яхши натижа бераётгани қайд этилди. Томонлар бу мамлакатда бошланган муроса ва тинчлик жараёнини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашларини билдирдилар. Шунингдек, Президентлар Афғонистон муаммосини Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шафеълигида, қўшни ва манфаатдор мамлакатлар иштирокида фақат тинч йўл билан ҳал этиш лозимлигини яна бир бор тасдиқлаб, бу мақсадга биргаликда, қадам-бақадам эришиш мумкинлигини таъкидладилар.

Ислом Каримов ташрифининг иккинчи куни Ўзбекистон ва Туркманистон Президентларининг яккама-якка учрашуви билан бошланди. Унда икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни янада чуқурлаштириш, минтақавий хавфсизликни таъминлаш, хусусан, Афғонистон шимолидаги вазият билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Суҳбат чоғида бу масалаларда томонларнинг ёндашув ва қарашлари уйғунлиги намоён бўлди.

Сўнг Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон давлат бошлиқларининг учрашуви якунларига бағишланган Қўшма баёнотни имзолаш маросими бўлди.

Учрашув қатнашчилари матбуот конференциясида мухбирларни қизиқтирган барча саволларга батафсил жавоб қайтардилар.

Хусусан, журналистлар томонидан Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон мамлакатлари ўртасида барпо этилган ягона иқтисодий ҳудуд бераётган ижобий самаралар, уни кенгайтириш истиқболлари тўғрисида кўплаб саволлар берилди.

Президентлар мазкур ҳудуд доирасида йирик консорциумлар тузилаётгани, бу чет эл инвестицияларини жалб этишда муҳим омил бўлаётгани, мазкур улкан маконда ягона иқтисодий бозор шаклланганини мамнуният билан қайд этдилар. Бундан ташқари, маданий соҳада амалга оширилаётган биргаликдаги тадбирлар ҳам тарихий илдизи, дини, тили бир халқларимизнинг азалий дўстлигини мустаҳкамлашга, маънавий эҳтиёжларини қондиришга хизмат қилмоқда.

Президент И.Раҳмонов мухбирларга мазкур ягона иқтисодий ҳудудга Тожикистон ҳам қўшилиши ҳақида маълум қилди.

Матбуот анжуманида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, унинг келажаги билан боғлиқ масалалар ҳам кўтарилди. Президент Ислом Каримов бу борадаги Ўзбекистон нуқтаи назарини баён қилар экан, аввало, МДҲ халқаро ҳуқуқ субъекти бўлиши мумкин эмаслигини таъкидлади. Ўзбекистон МДҲ доирасида унга аъзо давлатлар устидан назорат қилувчи, уларга тазйиқ ўтказувчи тузилмалар ташкил этилишига ҳам қаршидир. Ҳозирги кунда МДҲ доирасида юзлаб ҳужжат қабул қилинди. Уларни танқидий кўз билан кўриб чиқиш, амалда ишламаётган ҳужжатларни бекор қилиш лозим, деб ҳисоблаймиз.

Қолаверса, Ҳамдўстлик бошқаруви тузилмасини ҳам қисқартириш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Энг муҳими, МДҲни ҳарбий-сиёсий блокка айлантиришга йўл қўйиб бўлмайди. Қандай ҳарбий иттифоққа кириш-кирмаслик, НАТО билан қандай муносабат ўрнатиш ҳар бир давлатнинг ўз иши бўлмоғи лозим. Ўзбекистон эса ҳеч қандай ҳарбий иттифоққа кирмайди. Бу бизнинг миллий манфаатларимизга зиддир, дея таъкидлади Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов.

* * *

6 январь куни Президент Ислом Каримов Тошкентга қайтиб келди. Давлатимиз раҳбарини Олий Мажлис раиси Э.Халилов, Бош вазир Ў.Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И.Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Б.Ғуломов, В. Норов, Тошкент шаҳар ҳокими К.Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Аҳмад Хўжа,
ЎзА махсус мухбири.

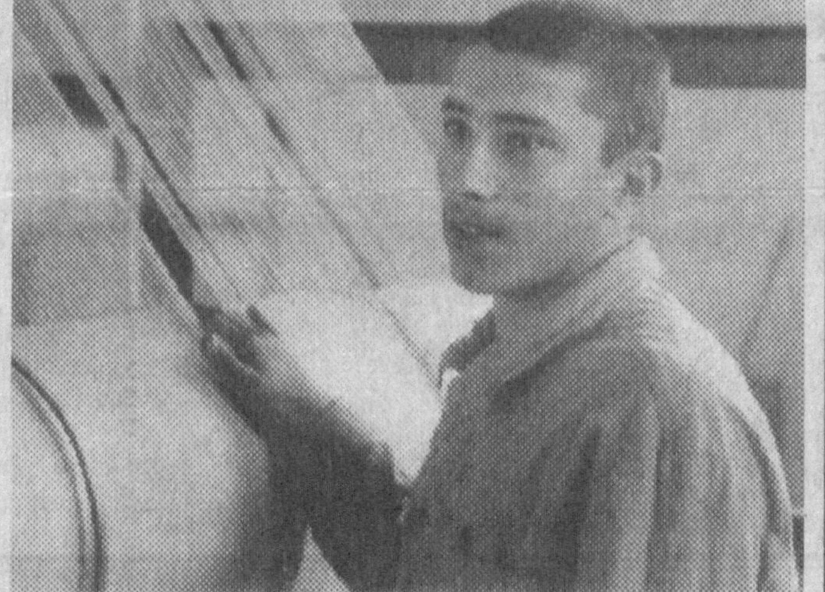

Нарпай туманидаги «Зирабулоқ» пахта ҳиссадорлик жамияти маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси янги иш ўринлари яратиш борасида ҳамкорлиги яхши самара бераётир. Яқинда тўқимачилик цехи очилиб, 50 киши иш билан таъминланди.

Суратда: ишчи Рўзи Жаҳонгиров.

Н.Алмуродов олган сурат.

«Ишонч» мақолалари изидан

«Сутдан сув қиммат»

Газетанинг ўтган йил 27 ноябрь сонида «Аҳвол қалай, фермер» рукни остида босилган «Сутдан сув қиммат» номли мақола юзасидан қайд этилган камчиликларни бартараф қилиш борасида тумандаги мутахассислар ва масъул ташкилотлар томонидан амалий чоралар кўрилмоқда. Туман ҳокими шу йил сентябрь ойи бошида чорвачилик соҳасини юксалтириш масалалари борасида бўлиб ўтган фаоллар йиғилишида барча тегишли раҳбарларга топшириқларни берган.

«Қилчиноқ» фермер хўжаликлар уюшмасидаги «Умид» хусусий чорвадорлар жамоаси чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш чораларини кўриш бўйича тадбирларни белгилаганлар. Бундан ташқари шу йил 11 декабрь куни «Умид» хусусий чорвадорлар жамоасида туман ҳокими А.Тожиев бошчилигида тумандаги барча уюшмалар раҳбарлари туман фаоллари, чорва мутахассислари, тумандаги хусусий чорвадорлар жамоаси раҳбарлари иштирокида бўлиб ўтган семинар кенгашда чорвачилик соҳасини юксалтириш борасида олиб борилаётган ишлар чуқур таҳлил қилинди ва уни яхшилаш бўйича вазифалар белгиланди.

Мазкур мақола «Умид» хусусий чорвадорлар жамоаси аъзолари ўртасида ўқиб эшиттирилиб муҳокама қилинди.

Ўз навбатида «Қилчиноқ» фермер хўжаликлари уюшмаси маъмурияти хусусий чорвадорлар жамоасига ва деҳқон (фермер) хўжаликларига амалий ёрдам беришни ўз кафолатига олди.

Республикада барча турдаги чорвачилик билан шуғулланаётган жамоалар иш фаолиятини яхшилаш, унга амалий ёрдам кўрсатиш бундан кейин ҳам Вазирлар Кенгашининг диққат марказида бўлади.

Ж. КУЧҚОРОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисининг биринчи ўринбосари.

«Ишонч» да босилмаса ҳам

Синов муддати билан

Тошкент вилояти ҳокимлиги Улуғбек номли жамоа хўжалигида яшовчи Н.Эгамназаровнинг «Ишонч» рўзномасига ёзган аризасини кўриб чиқди. Улуғбек номли жамоа хўжалиги ҳудудидаги қишлоқларда ҳаммом, стадион кичкина бўлса-да бор. Ҳозирги қийин шароитда тезлик билан замонавий иншоотлар қуриш қийин. Лекин хўжалик бошқарувининг иш режасига ҳаммом ва стадионларни қайта қуриш киритилган.

Улуғбек номли жамоа хўжалиги бошқаруви Н.Эгамназаровни 1998 йилдан хўжаликка аъзо қилиб олиб, оилавий пудрат асосида бир йил синов муддати билан ер майдони ажратиш, унинг иш қобилиятини ўрганиб чиқиш ва йил якунига кўра иш фаолиятини таҳлил қилиб, натижасига қараб, фермер хўжалик ташкил қилиш масаласини келишиб олди.

У.МИРЗАҚУЛОВ,
Тошкент вилояти ҳокими муовини

Фармон ва ижро

БУЮК МУСАВВИР

Мустақиллик туфайли Шарқнинг улуғ зотлари осмонида порлаган юлдузлари бутун бўй-басти билан, халқларимиз тарихи, ўтмишини чароғон қилиб турган авлод-аждодларимиз, насабимизнинг салоҳияти бутун борича намоён бўладиган адолатли, саховатли ишлар амалга ошмоқда. Ўз ота-боболари руҳини англамай, аждодларини билмай, илғамай, уларнинг руҳини шод этмай туриб, олға қадам ташлаш, келажакка интилиш - маънавиятимиз ҳақида тўлақонли қайғуриш бўлмаган бўлур эди.

Маънавиятни юксалтириш сари қилинаётган саъй-ҳаракатлар - мана шу ўтган бир-икки йилнинг ўзида Бадиий Академиянинг ташкил қилиниши, уни ташкил этувчи тизимларнинг аниқланиши, Бухоро ва Хиванинг 2500 йиллиги, Амир Темур юбилейи муносабати билан олиб борилган ташкилий ва сафарбарлик ишлари, катта маблағ эвазига таъмирлаш, қурилиш, ёдгорликлар яратиш, ободончилик ишларининг амалга оширилиши мисли кўрилмаган кўламни ташкил қилади.

Мамлакат Президенти ва ҳукуматининг маънавиятни юксалтиришга доимий ғамхўрлигининг янги ифодаси сифатида буюк аждодимиз, улкан талант соҳиби Камолиддин Беҳзод таваллудининг 545 йиллигининг онлари ҳақида Фармон юзага келди.

Буюк мусаввир Камолиддин Беҳзод 1450 йилларда, аниқроғи 1533-36 йилларда дунёга келди. У Шарқ миниатюра мактабининг улуғвор вакилидир. Мусаввир Ҳирот шаҳрида туғилган. Нафис, латофатли чизгилар устаси ва ранг жиҳатидан оҳанграбо жушқинлиги уфуриб турган, баъзан эса лирик латофатли кўп гавдали композицион қурилмалар ва нозик, нафис портретлар яратувчи шахс бўлган. Бу борадаги нозик дид ва фаҳм-фаросати, жушиб туриши жиҳатидан илоҳий истеъдод соҳиби, табиатдан унга инъом этилган кучли руҳий салоҳиятга эга бўлган мусаввирдир. Унинг изланишларида ич-ичидан, вужудидан қайнаб чиққан, тоза булоқдай отилиб, гуркираб турувчи алоҳида бир руҳий табиий ҳарорат сезилиб туради. Нафис, нозик табиат манзарасини шоирона руҳ, нафосат билан куйловчи халқ афсоналари, эртаклари ҳароратини нозик фаҳмлаган, юксак интеллект билан илғаниб-илғанмайдиган, англаниб-англанмайдиган жиҳатларни, ҳаёт ҳароратини моҳирона алоҳида бир эпкин билан илғаб олади у. Бу хусусиятларни Санкт Петербургдаги Салтиков Шчедрин кутубхонасида сақланаётган «Лайли ва Мажнун» миниатюра қўлёзмасига ишланган изланишларида кўриш мумкин. Шарқона руҳ шартли тасвирда нозик таъб, ниҳоясига етган, чўққига кўтарилган интуитив такт, қаламчизги кучининг ўта усталик билан моҳирона юритилиши, тасвирланган муҳитни алоҳида бир эҳтирос билан, бутун ҳарорати билан жонлантириб бера олиш салоҳияти кўзга ташланади.

Бу тасвирда ҳар қандай қолипга, қонун — қоидага сиғмайдиган, эмин-эркин тасвир юзасини назокатли ишлаб чиқилиши, тасвир панорамасини кўламли илғаб олиниши ва нозик ҳис билан ифода этилганлиги диққатга сазовор. Шарқ руҳини қалбан қайнаб чиққан алоҳида эҳтирос билан илғаб олган. Беҳзод ўрта асрлар миниатюра санъатининг ўзига хос шартлилик чегарасидан чиқмаган ҳолда табиат ва инсон тасвирини бевосита жонли кузатув асосида тузади. У Шарқ миниатюрасида ўзигача учрамаган, мавжуд бўлмаган ишонарлилик, тасвирий тўлақонлилик хусусиятини асарларига сингдира олди. Беҳзод ижоди, унинг нафис санъат борасидаги изланишлари Шарқ санъатига кенг кўламда таъсир қилади. Унинг издошлари XУ аср охири XУI аср Ўрта Осиё, яъни Туркистондан то Эрон миниатюра мактабигача катта таъсир қилади. Мусаввир атрофида шаклланган нафис санъат мактаби таъсири фақат Шарқ санъати эмас, Оврупо маданиятига ҳам ўз таъсирини ўтказади. Чунки Темурийлар даври нафақат Шарқ Оврупо маънавиятига ҳам етук зотлар салоҳияти билан самарали таъсир ўтказди ҳамда Осиё ва Оврупо ўртасида кўприк ясади, халқлар, давлатларнинг руҳий оламида кескин силжишларга сабаб бўлди. Бу боғланиш айниқса, Амир Темур даврида бехатар йўл тизимига айланган Ипак йўли орқали янги-янги моддий ва маънавий хусусиятлар билан бойиди, умумжаҳон тароват масканига айланди. Темурийлар даврида Алишер Навоий, Беҳзод, Васфий, Биноий, Маҳмуд Музаххиб, Султон Муҳаммад Хандон, Абдулжамил Котиб Султон, Али Машҳадий, Қозизода Румий, ибн Арабшоҳ, Али Қушчи, Улуғбек, Хондамир, Давлатшоҳ Самарқандий, Жомий, Лутфий каби улуғ зотларни жаҳонга берган даврга тўғри келади. Шу улуғ ёрқин юлдузлардан фақатгина Беҳзоднинг дунё мусаввирлик санъатига сочган шуъласи қиёслаб бўлмас даражададир.

XУ асрнинг иккинчи ярмида Ҳирот, Ҳуросон, Е.Э.Бертельс таъбири билан айтганда, «ўша давр Шарқининг асосий маданий марказларининг бирига айланади». Яъни шу даврда Султон Ҳусайн, Алишер Навоий давлатни бошқарган пайт бўлиб, худди шу санъат меценатлари даврида Камолиддин Беҳзод ижоди ва унинг мактаби камол топади. Тарихий манбаларда, айниқса, Бобурномада шу давр ҳақида Алишер Навоийнинг Ҳиротни маданият-маърифат марказига кўтарилишидаги мавқеи ҳақида қуйидаги сатрларни эсга олиш кифоя: «Аҳли фазл ва аҳли ҳунарга Алишербекча мураббий маълум эмаским, ҳаргиз пайдо бўлмиш бўлғай. Устоз Қулмуҳаммад ва Шайхи Нойи ва Ҳусайни Удийким созда саромад эдилар. Бекнинг табиат ва тақвияти билан мунча тараққий ва шуҳрат қилдилар. Устоз Беҳзод ва шоҳ Музаффар тасвирда бекнинг саъй ва эҳтироми билан мундоқ машҳур ва маъруф бўлдилар. Мунча бинойи хайрким ул қилди кам киши мундоққа муваффақ булмиш бўлғай».

Мир Алишер Навоий шу даврда яшаб ижод қилган ҳар бир саҳҳоф, ҳаттот, меъмор, мусиқачи, шоир, олим, наққош, рассом шахсиятида, унинг вояга етишида озми-кўпми роль ўйнаганлиги, айниқса, ижодкорлар, санъаткорлар талантининг шаклланишига муҳит ҳозирланганлиги бекиёс шижоат, журъатли муҳим ҳодиса эди.

Шу муҳитда тарбияланиб вояга етган Камолиддин Беҳзод ижодининг юксалишида Ўрта Осиё ва Шарқ хаттотлик санъати муҳим ўрин эгаллади. Хаттотлик санъатида Шарқ халқларининг бутун салоҳияти, қалб қўри ифода этилган.Қўлёзма китобларнинг энг юксак намуналари давлатманд одамлар томонидан буюртирилиши ва катта бойлик эвазига сотиб олиниши, қадрланиши, эъзозланиши сабабли юксак санъат даражасига кўтарилган. Алишер Навоийнинг бевосита раҳнамолигида санъатни давлат аҳамиятига молик ишга айлантирилиши натижасида кўплаб санъат намуналари юзага келди. XIУ аср иккинчи ярми ва XУ асрнинг биринчи ярмида, яъни Амир Темур ва Улуғбек даврида Самарқанд, Ҳирот, Шероздаги китобхоналарда кўплаб хаттот, наққош мусаввирларнинг ижод қилиши зийнатланган китоблар Беҳзод, Султон Али ижодининг шаклланишига замин ҳозирлади.

Шарқ миниатюра мактабининг энг улуғвор, буюк мусаввири Камолиддин Беҳзод ҳақида француз санъатшуноси И.Шчукин шундай дейди: «Беҳзод мусаввир Мурак наққош раҳбарлигида шаклланган бўлса, ижодининг юксак босқичига кўтарилиши давлат арбоби, шоир Мир Алишер ҳомийлиги, раҳбарлигида юз берди. Худди ана шу зотнинг ҳомийлиги, раҳбарлиги йўл-йўриқ кўрсатиши натижасида... устод Беҳзод ва шоҳ Музаффарлар рассомчиликда шуҳрат қозондилар.

Шу куннинг характерли томони яна шундаки, агар яқин ўтмишда мафкурага чизиб қўйилган чизиққа санъаткорлар, ижодкорлар хизмат қилсалар, ҳозирда руҳий мулоқот, ўтмиш, фазовий кучлар, келажакка хаёлий, қалбий ёндошувлар ҳисси кучаймоқда. Биргина тасвирий санъатдаги изланишларда кўзга кўринмас руҳий ҳароратни англаш, улар билан мулоқот оқибатида тўла муайян қолип, чегарадан холи бўлиниб, дилидаги ҳис-туйғулар кўламини тўла ифода этиш аломати вужудга келмоқда.

Навоий ва Беҳзод нафақат Ҳирот ва Мовароуннаҳр, балки бутун Шарқ осмонида ярқираб турган ёрқин юлдузлардир. Мана, олти асрдан буён бу қуёш шуъласининг янада кескин тус олаётганлигининг ўзи диққатга сазовор. Бундай юлдузлар инсоният тарихида камдан-кам дунёга келади. Бу ҳам табиатнинг, воқеликнинг, само кучларининг англаб бўлмас сирли қирралари. Биргина тасвирий санъатни оладиган бўлсак, охирги беш-олти асрда Оврупода Леонардо да Винчи, Микеланжело Рафаэль, Пикассо генри Мур ва бошқалар номини қайд қилиш мумкин. Бу сиймолар ўзларининг ёрқин излари билан инсоният қалбига ёруғ нур, нурафшон шуъла сочиб турган буюк инсонлардир.

Камолиддин Беҳзод таваллудининг 545 йиллигини нишонлаш бўйича Президент Фармонининг эълон қилиниши буюк аждодимиз хотирасини эъзозлаш, унга бўлган чексиз ҳурмат ифодаси бўлибгина қолмай, келажаги буюк Ўзбекистонимиз сарҳадларида яна ёрқин талант, улуғ истеъдод эгаларининг кўплаб дунёга келиши ва камол топишига замин яратади.

Абдували ЭГАМБЕРДИЕВ.

«Ишонч»нинг ўтган йил 49-сонида «Ижтимоиётдан иқтисодиётга» деб номланган мақола эълон қилинган эди. Унда Тўрткўл туманида қолоқликдан чиқиш учун олиб борилаётган изчил ишлар ҳикоя қилинди. Йил якунини топмоқда. Хўш, туманда қандай ўзгаришлар бўлди? Ижтимоий-иқтисодий соҳаларда туб бурилишлар ясалдими, бу борада касабақўмларнинг иштироки қандай бўлди? Биз баҳордаги мавзуга қайтиб, унинг куздаги натижалари тўғрисида сўз юритишни ният қилдик

ЮКСАЛИШНИНГ ИШОНЧЛИ ОДИМЛАРИ

(Мавзуга қайтиб)

Тўрткўл туманида амалдаги йил яхши якунланмоқда. Айниқса, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлидан изчил ва дадил қадам ташланиб, дуруст натижаларга эришилди. Жумладан, дон етиштириш 1996 йилга нисбатан кузги буғдой экилган ҳар бир гектар ер ҳисобига 13 центнерданга кўпайди. Пахтачилик бўйича ҳам ютуқлар кўзга яққол ташланиб қолди. Ўтган йилга қараганда давлатга 8 минг тоннадан ортиқ қимматбаҳо хомашё сотилди. Агар 1996 йили атиги 3 та хўжалик йиллик режани ўринлатган бўлса, уларнинг сони амалдаги йилда тўрт баробар кўпайди.

«Шўрахон» жамоа хўжалиги 1997 йил январидан ёпиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилди. Бу ерда кўп йиллардан буён Аҳмад Хўжамуродов касабақўм раиси бўлиб ишлаётган экан. Касабақўм таркибидаги 30 та бошланғич ташкилотлар 1100 нафар аъзоларини бирлаштиради. 20 та деҳқончилик бригадаси бор. Умумий экин майдони 1850 гектар. Шундан 1400 гектарига чигит экилган. Мураккаб шароитларга қарамасдан хўжалик аъзолари салкам 3950 тонна қимматбаҳо маҳсулот сотишибди. Ҳосилдорлик эса 28 центнерга етди.

Жами 86 миллион, шу жумладан пахтачиликдан 72 миллион сўм даромад қилинди. Йилнинг кўнгилдагидек якунланишида касабақўм президиуми аъзоларидан - бош ҳосилот Рустам Ромонов, бош муҳандис Ҳакимбой Холбоев, тажрибали деҳқонлар Жўлдос Нагметов, Хожи Собуров, Солиқ Матёқубовлар, шунингдек овул фуқаролари йиғини оқсоқоли Иброҳим Ортиқовларнинг хизматлари катта бўлди.

Хўжаликда бўлганимизда маъмурият ва касабақўм ўртасида тузилган шартномалар бажарилиши билан танишдик.

- Ўтиш даври барча соҳаларда муайян қийинчиликлар, мураккабликларни келтириб чиқариши табиийдир,- дейди ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси, Ўзбекистон республикаси Олий Мажлиси депутати Азимбой Абдукаримов.- Бундан бизнинг хўжалик ҳам мустасно эмас. Шунинг учун ҳам у етишмайди, бу етишмайди, деб қўл қовуштириб ўтириш ўрнига тадбиркорлик билан ишлаш керак. Энг муҳими, одамларни аниқ мақсадларни кўзлаган ҳолда астойдил меҳнат қилишлари учун тўла сафарбар қилиш ўта муҳимдир. Ана шундагина шартноманинг барча шартлари бажарилади. Маъмуриятнинг ҳам касабақўмнинг ҳам мақсадлари муштарак, шу асосда иш олиб бордик. Ўзаро қабул қилинган шартноманинг барча моддалари деярлик бажарилди. Йилнинг биринчи ҳосили - пилла топшириш бўйича 22 тонналик маррани эгалладик.

Ғалла мустақиллигига эришиш йўлида ҳам қувонарли натижалар қўлга киритилди. Ўтган йили 130 гектарга экилган кузги буғдойдан мўл ҳосил етиштирдик. Шартнома бўйича гектаридан 30 центнердан ғалла етиштириш белгиланган бўлса, деҳқонларимиз гектаридан 41 центнердан сара дон олди. Режадан ортиқ етиштирилган 143 тонна буғдой арзон баҳода аъзоларимизга тақсимлаб берилди. Шундай қилиб, ҳар бир хонадон омборига табиат неъмати - етарли дон тўкилди. Маъмурият эса ана шу донни аъзоларнинг 5 миллион сўмлик меҳнат ҳақи билан ҳисоб-китоб қилди. Биз ғаллачилик бўйича янада катта мақсадларни кўзлаб иш юргизаяпмиз. Чунки, Амударёнинг чап соҳилида, яъни 5-6 километр нарида Хоразм вилоятининг Хонқа тумани жойлашган. Хоразм вилояти бўйича ҳар гектарига 45-50 центнердан буғдой йиғиштириб олинса-ю, шароити бир хил бўлган «Шўрахон»ликлар 40 центнер ҳосил олса, бу бизга анча алам қилади, албатта! Биз ҳам камида 55-60 центнерлик маррани кўзлаб астойдил меҳнат қилаяпмиз. Барча кузги экин экилган ерлар тўла ниҳол берди. Суғорилди, маҳаллий ва минерал ўғитлар билан озиқлантирилди. Айниқса, гўнг чиқаришга катта эътибор қаратилмоқда. Бу йил аҳолига берилган 320 гектар томорқанинг 144 гектарига ҳам кузги буғдой экилди. Биз шахсий хўжалик эгаларига уруғлик, техникадан амалий ёрдам бердик.

Раис билан суҳбатдан кейин хўжаликдаги «Оқ олтин», «Тутзор» ва С.Раҳимов овулларини ҳам кўздан кечирдик. «Меҳнатдан келса бойлик турмуш бўлар чиройлик» деганларидек, овуллар кўрса кўргудек, ҳавас қилса арзигулик экан. Кенг ва равон кўчалар миллий нақшлар билан безанган бир-биридан чиройли муҳташам бинолар виқор билан қад кериб турибди. Чор атроф осмонга бўй чўзган дарахтлар билан бурканган. Хўжаликдаги мавжуд 9 та овулнинг барчасини табиий газ билан тўла баҳраманд қилишдек хайрли иш 1993 йилдаёқ тамомланган экан. Барча хонадонлар сифатли ичимлик суви билан таъминланган. Биз юртбошимизнинг аҳолини табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлаш тўғрисидаги кўрсатмаларини оғишмай бажо келтирган «Шўрахон»лик мутасаддиларга беихтиёр тасаннолар айтдик.

Юқорида хўжалик овулларида аҳоли ғоят зич жойлашгани тўғрисида эслатган эдик. Уларни иш билан таъминлаш муаммоси ҳам тўла ва узил-кесил ҳал этилгани - маъмурият ва касабақўмнинг энг катта ютуқларидан бири ҳисобланади. Хўжалик марказида 1993 йилдан бери «Нафосат» тикувчилик фабрикаси ишлаб турибди. Кечаги деҳқонларнинг фарзандлари бўлган 200 нафардан ортиқроқ овул йигит-қизлари қўлидан чиққан бежирим, сифатли, энг муҳими, рақобатбардошли кийим-кечаклар бугун нафақат Тўрткўлда, балки Қорақалпоғистоннинг бошқа шаҳарларида, Хоразм ва Бухорода ҳам харидоргирдир.

«Шўрахон» тамғаси билан ҳар йили 3 миллион дона пишиқ ва хом ғиштлар ишлаб чиқазилади.

Маъмуриятнинг марказий устахонада олиб бораётган ишлари айниқса диққатимизни жалб қилди. Типовой усулда бунёд этилган мазкур устахонада ишловчиларга яратилган шароитга баъзи шаҳарлардаги саноат корхоналари жамоалари ҳам ҳавас қилиши мумкин. Устахона ходимлари ихтиёрига 1 гектар экин майдони ажратиб берилган. Ундан етиштирилган ноз-неъматларнинг бир қисми устахона қошидаги ошхонага берилади. Дарвоқе, бу ошхонада ҳар куни бир маҳал тушлик пайти 50 киши учун тортиладиган овқатлар мана икки йилдирки, бепул. Устахона қошида сауна ҳам ишлаб турибди. Ишчи, муҳандис-техник ходимлар ишдан бўш пайтларида дам олиш хонаси хизматидан фойдаланади.

Тўғрисини айтиш лозим, баъзи жойларда маблағ камлиги ёки етишмаслиги рўкач қилиниб, маданий-маърифий хизмат соҳасига эътибор талаб даражасида ташкил этилмайди. «Шўрахон»да эса бунинг аксини кўрдик. Бешта мактабда меҳнаткашларнинг 2 мингдан ортиқ ўғил-қизлари янги миллий дастур асосида таълим-тарбия олмоқда, 5 та ўринда врачлик даволаш шахобчалари, битта 50 ўринли шифохона аҳоли саломатлигини муҳофаза қилаяпти. «Гулдаста» ва «Ғунча» болалар боғчаларининг намунали ҳамда мунтазам ишлаши учун маъмуриятнинг туман халқ таълими бўлими билан ҳамкорликни дуруст йўлга қўйгани муҳим роль ўйнамоқда.

Лекин барча жойда бўлгани каби бу хўжаликда ҳам ўз ечимини кутаётган қатор муаммолар бор. Масалан, техника таъминоти кўнгилдагидек эмас. Нав муаммосини ҳал этиш ҳам кўндаланг турган муҳим вазифалардан биридир.

Ечимини кутаётган муаммоларнинг энг муҳими- ишлаб топилган маблағларни ўз эгалари томонидан эркин ишлатишга йўл қўйилмаётирганидир. Бу борада банк тизими томонидан ҳукмронлик қилиш ҳуқуқини анча чеклаш лозим.

***

Ваъдага биноан кечқурун туман ҳокими, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Самандар Искандаров билан ҳамсуҳбат бўлдик:

- Туманимизда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш бош вазифа бўлиб қолди,- дейди ҳоким.- 1997 йилда ўтган йилга нисбатан анча дуруст натижаларга эришилди. Деҳқонларимиз, мутахассисларимиз ўтган йилнинг аччиқ сабоқларидан тегишли хулосалар чиқаришиб, кузги буғдойни барвақт, об-тобида экдилар. Парвариш агротехника қоидалари асосида юргизилди. Натижада туман бўйича ҳосилдорлик ўртача 13 центнерга кўтарилди. Туман хўжаликларининг даромадлари анча кўпайди.

Пахтачиликда ҳам анчагина ижобий ўзгаришлар содир бўлди. Шу ўринда бир фикрни ўртага ташламоқчи эдим. Деҳқонлар моддий манфаатдорлигини бундан ҳам ошириш учун нафақат режани бажарган хўжаликлар, балки режани бажармаган уюшмалар таркибидаги режаларини ортиғи билан уддалаган ширкатлар ва бўлимларга ҳам имтиёзлардан фойдаланиш ҳуқуқи берилса, нур устига нур бўларди. Яъни улар ҳам режадан ортиқ маҳсулотига ўсимлик ёғи, кунжара, шелуха олишса ва толанинг маълум қисми улар тасарруфида қолса, ишловчиларнинг ишончи янада мустаҳкамланар эди.

Бу йилги пахтачилик ривожланишидаги муҳим омиллар хусусида сўраймиз:

- Бунинг омили,- дея суҳбатини давом эттиради С.Искандаров,- биринчи навбатда янги технологияларни кенг жорий этиш бўлаяпти.

Туманимиз пахтачилигини янада юксалтириш бўйича фойдалана олмаётган имкониятларимиз талайгина. Шулардан бири - қўриқ зона- Жамбасқалъа массивида жойлашган хўжаликларда ерлардан самарали фойдаланишни йўлга қўйишдан иборатдир. Ахир, туманимиздаги экишлик ерларнинг 66 фоизи шу массивга тўғри келади-да. Лекин қўриқдаги ерлар мелиоратив ҳолати ёмонлашган, иккинчидан, ишчи кучи етишмайди. Шунинг учун ҳам массивдаги 4 та давлат хўжаликларида пахта етиштириш камайиб кетди. Бу муаммоларни ижобий ҳал этиш бўйича амалий ишлар бошлаб юборилди. Марказдан узоқдаги мазкур массивга муқим кўчиб бориб ишлаш учун 300 оила танлаб олинди. Тўғри, бу ерга бориш учун кўплаб аризалар келиб тушган эди. Биз бу одамларни махсус комиссия томонидан танлов асосида ишга қабул қилдик. Уларни туманимизнинг бообрў инсонларидан Норбой ака Матмуродов, Рўзибой Оллобергановлар бошқариб бораётгани қалбимизга қувонч ва ишонч бағишлайди.

Иккинчидан, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг қарори билан массивдаги суғориш шахобчалари, коллектор-дренаж тизимларини таъмирлаш, ер текислаш ишларини амалга ошириш учун моддий ва молиявий ресурслар ажратилди. Шу кеча-кундузда бир неча сув хўжалиги ташкилотлари томонидан аниқ график асосида бунёдкорлик ишлари жадал суръатларда олиб борилмоқда. Бу ерга кўчиб борувчилар учун турар жойлар ва ижтимоий иншоотлар ҳашар усулида қурилмоқда.

Қўриқда жойлашган хўжаликларга хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида «Пахтаобод» жамоа хўжалигида машина-трактор парки ташкил этилди. Шунингдек, бу ердаги техникалар учун нефть маҳсулотлари базаси ва «Агрокимётаъминот»нинг филиалини ташкил қилиш ҳаракати олиб борилаяпти. Бу ўз навбатида қўриқ хўжаликларининг нефть маҳсулотлари ҳамда маъданли ўғитларга бўлган талабини тўла қондиришга, транспорт харажатларини камайтиришга, пировард натижада уларнинг иқтисодини ривожлантиришга хизмат қилади. Фикримнинг тўлақонли бўлиши учун бир мисолни келтиришим мумкин: биз сўз юритаётган Жамбасқалъа массиви темир йўлнинг «Мискин» станциясида ҳамда нефть базасидан 110-115 километр узоқликда жойлашган. Бу йил ана шунча масофага 7 минг тонна маъданли ўғитлар, 3,6 минг тонна ёнилғи-мойлаш материаллари ташиб келтирилди. Бунинг учун эса оз эмас, кўп эмас 25 миллион сўм сарфланди. Юқоридаги тадбирнинг амалга оширилиши эса ана шу харажатларни иқтисод қилиш имконини беради.

Бизни яна бир янгилик - ҳукуматимизнинг яқинда эълон қилинган қишлоқ хўжалиги корхоналарини иқтисодий соғломлаштиришни ташкил этиш, яъни санация ҳақидаги қарори беҳад хурсанд қилди. Бу ҳужжатга асосан хўжаликлар олдида турган муаммоларни ечиш имкони туғилади.

Тўрткўлдаги айрим хўжаликлар фаолияти билан танишувимиз ва қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг тобора чуқурлашиб бораётгани, туманда юксалиш сари ишончли одимлар қўйила бошлаганидан гувоҳлик бермоқда.

Абду РАҲМОН,
«Ишонч» мухбири

Ижтимоий ҳимоя

ШАРТНОМАЛАР ИШЛАРИ

Вилоят касаба уюшма ташкилотлари меҳнаткашларни бозор иқтисодига ўтиш шароитида, шундай қийинчиликларни мардонавор енгишда елкама-елка туриб, ижтимоий-иқтисодий томондан ҳимоя қилишда, ночор, ёрдамга муҳтож оилаларни, моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлашда, бир қатор чора-тадбирлар белгилаб, уни амалга оширмоқда.

Бу йил бошидан 335 та корхона, ташкилот ва хўжаликларда бошланғич касаба уюшма қўмиталари маъмурият билан шартнома ва келишувларни имзолади. Бунда айниқса камдаромадли, ночор, якка ва кўп болали оилаларни ижтимоий-иқтисодий томондан ҳимоя қилишга алоҳида аҳамият берилди. Кўп йиллар ишлаб келаётган ва нафақага чиқаётган ишчиларни моддий рағбатлантирилмоқда.

Кам даромадли 5868 оилага 1000 сўмдан, ночор ва ёрдамга муҳтож деб топилган ёлғиз оналарга 1006 нафарига ҳар бирига 1200 сўмдан, боқувчисини йўқотган 477 ночор оилага 2000 сўмдан моддий ёрдам берилди.

3200 нафар ишчига 4 млн. 749 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди. Булардан ташқари жамоа шартномаларига биноан байрамларда жамоа аъзоларига пул, озиқ-овқат маҳсулотлари тарқатиш каби тадбирлар амалга оширилмоқда. Вилоятда меҳнат мусобақалари ташкил этилган. Мусобақаларга якунлар чиқарилмоқда, ғолиблар мукофотланмоқда.

Меҳнат мусобақасини яхши ташкил қилиниши натижасида ғаллачилик бўйича белгиланган режа республикада биринчи бўлиб қисқа даврда ошириб бажарилди. Ҳосилдорлик 40 центнердан ҳам юқори бўлди. Хонқа туманидаги «Хоразм» жамоа хўжалиги республика мусобақасида ғолиб деб топилди. Хўжалик ҳосилдорликни 60 центнердан ҳам оширишга муваффақ бўлди.

Шунингдек, Хонқа, Шовот, Боғот туманлари ғаллакорлари ҳосилдорликни 42-46 центнерга етказдилар.

Бу йил вилоятда пахтачиликда ҳам катта натижаларга эришилди. Режа республикада биринчи бўлиб адо этилди.

Касаба уюшма ташкилотлари йиғим-терим мавсумида шаҳарлик ҳашарчиларга қулай шарт-шароитлар яратиб беришга катта эътибор билан қарадилар. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, мавсум олдидан барча касаба уюшма ташкилотлари тадбирлар тузиб, уларнинг бажарилишини қаттиқ назорат остига олдилар. Пахта ва ғалла йиғим-терими мавсумида санъаткорлар, савдо ходимлари, маиший хизмат ходимлари, кутубхоначилар пахтакорлар, ғаллакорлар хизматида бўлдилар.

Ҳашарчилар яшаб турган жойларда электр манбаи, телевизор, иситгичлар билан таъминланди, рўзномаларнинг янги сонлари етказилиб турилди. Республика Вазирлар Маҳкамасининг пахта йиғим-терими бошланишидан олдин қабул этган қарорида қўлда терилган ҳар бир килограмм пахта учун камида 3,5 сўмдан ҳақ тўлаб бориш, теримчилар учун қулай шарт-шароитлар яратиб бериш кераклиги уқтирилган эди.

Вилоят касаба уюшма қўмитасида меҳнаткашларга ўз вақтида иш ҳақи бериш масалаларига алоҳида эътибор берилмоқда. Вилоят касаба уюшма қўмитасига тушган меҳнат ҳақларини ундириб бериш хусусидаги 80 та оғзаки мурожаатдан 26 таси, 21 та ёзма аризадан 7таси меҳнат ҳақини ундириб бериш тўғрисида бўлиб, бу аризаларни ҳаммасини ижобий ҳал қилиб берилди. Пахта, шоли ва ғалла йиғим-терим даврида белгиланган ҳақларни ўз вақтида берилишини таъминлаш йўлида анча ишлар қилинди.

Вилоят меҳнаткашлари ва уларнинг оила аъзолари соғлиғини мустаҳкамлаш, касаба уюшма қўмиталарини доимий диққат марказида бўлиб келмоқда. Шу йилнинг ўтган даври мобайнида 2541 киши республика ва вилоят ҳудудида жойлашган санаторий, санаторий-профилакторийларда даволанди. Уруш ногиронларига 64 та йўлланма бепул берилди.

1997 йилда бир қатор қийинчиликларга қарамасдан вилоят, туман ҳокимликлари, хўжалик ташкилотларининг ёрдамлари билан меҳнаткашлар фарзандларини дам олдириш ва соғломлаштириш мавсуми кўнгилдагидек ўтказилди. 22 мингга яқин ўғил-қиз дам олдирилиб, соғломлаштирилди. Бунга сарфланган маблағ жами 32 миллион сўмдан зиёдни ташкил этади. Вилоят касаба уюшма қўмитаси 1998 йил - Оила йилида ҳам қишлоқ меҳнат аҳли учун зарур иш ва дам олиш шароитлари яратилишини таъминлаш, уларни соғломлаштириш, қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасида ишларни фаоллик билан давом эттираверадилар.

Қ.ДАВЛЕТОВ,
Хоразм вилояти деҳқончилик саноат мажмуи ходимлари касаба уюшма қўмитасининг раиси

Касаба уюшмалари Оила йилида

ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР САРИ

Касаба уюшмалари 1998 йил - оила йили деб эълон қилинганлигидан янада руҳланиб меҳнат аҳли ва уларнинг фарзандларини соғломлаштириш, мазмунли дам олишлари учун ғамхўрлик қилишдек шарафли ва масъулиятли вазифани сидқидилдан амалга ошириш учун бор имкониятларини ишга солиб меҳнат қилмоқдалар. Маҳаллий ва мебель саноати ҳамда коммунал-маиший хизмат кўрсатиш ходимлари касаба уюшма шаҳар қўмитасининг яқинда бўлиб ўтган IY пленумининг асосий мавзуси ана шу долзарб масалага қаратилди. Кун тартибидаги соғломлаштириш ва дам олишини яхшилаш борасидаги иши тўғрисидаги масала бўйича тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмитасининг раиси Х.Юнусов маъруза қилди.

Шаҳар қўмитаси, бошланғич касаба уюшма қўмиталари томонидан меҳнаткашларни оилавий дам олишлари учун анча катта маблағлар ажратилди. «Роҳат», «Чимён», «Кумушкон», «Бахт» ва бошқа дам олиш сиҳатгоҳларига олинган йўлланмалар шулар жумласидандир. 1996 йил ва 1997 йилнинг 9 ойи давомида 3663 та йўлланма ажратилиб, уларнинг асосий қисми қийматининг ўн ва йигирма фоизи миқдоридаги нархда берилди, 400 та йўлланма эса бепул тарқатилди.

1996-1997 йилда парҳезли овқатланиш учун мингдан зиёд йўлланма ажратилди. Болаларни ёзги соғломлаштириш оромгоҳларида 4191 нафар бола дам олди. Ҳозирги кунда тармоқ ташкилотларида 5 та клуб ишлаб турибди.

Маъруза юзасидан сўзга чиққан фаоллар эришилган ютуқларни таъкидлаш билан бирга ечилиши лозим бўлган масалалар ва уларни ҳал этиш йўллари хусусида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Улуғбек ПЎЛАТОВ

Раҳмон Қурбонов, Шамсиддин Атоевлар «Қоровулбозор»даги «Ўзпаравтотранс» ҳиссадорлик жамиятида техника воситаларини ўз вақтида ва сифатли таъминлаб бераётирлар. Бундан албатта ҳайдовчилар беҳад мамнун бўлмоқдалар.

Суратда: (чапдан) Р.Қурбонов ва Ш.Атоевлар иш пайтида.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

Касаба уюшмаларида

ДОЛЗАРБ МАВЗУДА

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Қашқадарё вилоят қўмитасининг пленуми бўлиб ўтди. Унда қўмита раиси Собир Зоиров «Меҳнат қонунчилигига риоя қилишнинг аҳволи ва унинг устидан назоратни кучайтириш борасида туман, шаҳар, ўқув юртлари касаба уюшма қўмиталари олиб бораётган ишлар тўғрисида» маъруза қилди.

Маъруза юзасидан бўлган музокараларда Деҳқонобод туман халқ таълимининг кадрлар бўйича назоратчиси С.Усмонов, Қарши шаҳар халқ таълими назоратчиси Э.Чориев, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмалари Чироқчи туман қўмитаси раиси Р.Ялпаев, касаба уюшмалари вилоят кенгаши меҳнат ҳуқуқи назорати бўлими мудири Ш.Абдуллаев ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Пленумда кўрилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

А.САМАРИДДИНОВ.

ЭНГ ФАОЛ ҚЎМИТА РАИСИ

Наманган шаҳар тиббиёт ходимлари касаба уюшма қўмитаси шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими маъмурияти билан тузилган жамоа шартномасига биноан ишловчиларни бозор муносабатларига ўтиш босқичида ижтимоий ҳимоялаш борасида диққатга сазовор ишлар қилмоқда. Бу соҳада бошланғич касаба уюшма ташкилотлари фаоллигини ошириш бўйича ҳам катта тадбирлар амалга оширилаяпти. Чунончи, маъмурият билан келишилган ҳолда ўтган йил бошларида кўрик-танлов ташкил этилган эди. Яқинда ушбу беллашув якунланди. Кўрик-танлов натижасига кўра 5- поликлиника қошидаги касаба уюшма ташкилоти раиси Шерзод Юсупов «1997 йилнинг энг фаол касаба уюшма қўмитаси раиси» деб топилди ва эсдалик совғаси билан тақдирланди. Мазкур касаба уюшма қўмитасининг ходимлари ижтимоий ҳимоялаш, умуман, ўз фаолиятини йўлга қўйишдаги тажрибасини шаҳар соғлиқни сақлаш тизими касаба уюшма ташкилотлари ўртасида кенг тарғиб қилиш мақсадга мувофиқ деб топилди.

Ж. ОБИДОВ.

Истеъмолчи манфаати муқаддас

ЭЛГА ҚАЙИШМАГАН ЭЛДОШЛАР

Утиш даврида вужудга келган вақтинчалик танқислик шароитида аҳолини энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш, ижтимоий ҳимоялаш нуқтаи назаридан муҳим аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам Республика Вазирлар Маҳкамаси бу борада махсус қарорлар қабул қилди. Буларнинг ижросини таъминлаш бўйича Самарқанд вилоят давлат солиқ бошқармаси ва унинг бўлимлари томонидан бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Текширишларда аниқланган далиллар айрим савдо ходимлари ва фуқаролар фақат ўз манфаатини кўзлаётганлиги, эл ризқига хиёнат қилаётганини кўрсатди. Масалан, Гўзалкент туман улгуржи-чакана савдо ҳиссадорлик жамиятига қарашли 13-дукон сотувчиси К. Эгамбердиева Жомбой дон маҳсулотлари комбинатидан қонуний тарзда олган 500 кг унни ўз дуконига элтмасдан, савдони йўлдаёқ бошлаб юборган. Ун ортилган 28—01 СМН рақамли машина «йўлдан адашиб» Пастдарғом туманидаги Мулламирза қишлоғида яшовчи фуқаро З. Абдуллаевнинг ҳовлисига «кириб қолади». Бу ерга туширилган 20 халта ун ҳисобига дуконччи К. Эгамбердиева 2000 сўм фойда қилади. Бунга ҳам қаноатланмаган К. Эгамбердиева яна 1000 кг унни Пастдарғом тумани марказида яшовчи У. Очиловга пуллайди. Кўпнинг ҳақига хиёнат қилаётганда қилмиши фош бўлган бу шахслар энди қилмишига яраша жавоб беришади.

Челак туманида эса янада ғалатироқ ҳолга дуч келдик. Туман улгуржи чакана савдо ҳиссадорлик жамиятига қарашли Нодирабегим номли дукон сотувчиси пештахталарда мавжуд бўлиши шарт бўлган ва айни вақтда дуконга кирим қилинган 3 халта ун, 300 кг гуруч, 950 кг шакар-жами 94.400 сўмлик маҳсулотни ҳеч тап тортмай уйида сақлаётган экан. Текшириш пайтида эса дукон сотувчиси 79423 сўмни уйидан савдодан тушган пул, деб олиб келди. Демак, тушум ўз вақтида давлат кассасига кирим қилинмаган. Бунинг сабабларини туман ИИБ ходимлари ўрганишаётир.

Самарқанд шаҳри ҳудудида текширув ўтказилганда «Шуҳрат-С» масъулияти чекланган жамиятга қарашли 5-дукон сотувчиси С. Қосимов харидор ҳақидан 404 сўм 74 тийин, «Гастроном» МЧЖнинг савдо дукони баққоллик бўлими сотувчиси Д. Саидова 160 сўм 90 тийин, Темирйўл туманидаги «Навруз» МЧЖнинг 5-дукони сотувчиси 17 сўм 90 тийин, 23-дукон сотувчиси 8,5 сўм, 1-дукон сотувчиси 17 сўм уриб қолганлиги аниқланди. Саккиз хил маҳсулот нархлари белгилаб қўйилган бўлса-да, айрим нафси ўпқон сотувчилар ўзларича нарх қўйишга журъат этишмоқда. Бунинг сабаби тушунарли, албатта. Сабаблардан яна бири бу — маҳсулотлар дуконга оширилган нархда кирим қилинаётганидир. Масалан, Боғишамол туманининг Кимёгарлар қўрғонидаги «Ситора-Т» корхонасига қарашли дуконга (сотувчиси Н. Нурмуҳамедов) бир тонна шакар 80 сўм ўрнига 85 сўм 06 тийиндан нотўғри кирим қилинган. «Субҳидам» МЧЖнинг 25-дуконида, «Азиза» МЧЖнинг 5-дуконида эса 8 турдаги маҳсулотларнинг қатъий белгиланган нархи ёзиб қўйилмаган.

Савдо қоидалари бузилишига баъзан таъминотчи идоралар ҳам сабабчи бўлишмоқда. «Ситора-Т» кўп тармоқли фирмаси асосан туризм билан шуғулланади ва илгаридан унга қарашли озиқ-овқат дукони бўлмаган. Шунга қарамай «Самарқанд» ҳудудий савдо ишлаб чиқариш концернидан мазкур фирмага қарашли дукон кейинги ойларда 1800 кг шакар, 15 тонна ун, 650 кг ўсимлик мойи, 7500 дона кир совун ва бошқа маҳсулотлар олган. Бу аввал бошданоқ қонун-қоида бузилганлигини кўрсатади.

Якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчилар ҳам белгиланган савдо тартибини бузишмоқда. Хусусан, текшириш чоғида сифат сертификати бўлмаганлиги учун фуқаро М. Сарҳалов сотаётган 200 кг ун, ўсимлик мойи, Тойлоқ туманидан фуқаро Ш. Абдуллаева сотаётган 350 кг ўсимлик мойи мусодара қилинди.

Қонун бузарликка нисбатан тегишлича жазо чоралари қўлланилди. Мунтазам равишда текширишлар ўтказилиб, зарурий чоралар қўлланилаётган бўлса-да, айрим нафсига банди шахслар ноқонуний фойда олиш учун қинғир ишга қўл урмоқда. Улар ўз нопок ишлари билан эл ризқини қияётганликлари, ҳатто одамларнинг соғлиғига зарар етказаётганликлари жуда ачинарлидир.

М. АҲМЕДОВ,
Самарқанд вилоят давлат солиқ бошқармаси бошлиғининг муовини.

Касаба уюшма ҳаёти

ХЎЖАКЎРСИНГА БЎЛМАСИН!

Ўзбекистон Республикасининг Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонунида шундай дейилади: «Ушбу қонун ишлаб чиқариш усуллари, мулк шаклидан қатъий назар меҳнатни муҳофаза қилишни ташкил этишнинг ягона тартибини белгилайди ҳамда фуқароларнинг соғлиғи ва меҳнати муҳофаза қилинишини таъминлашга қаратилган».

Ўзбекистон Республикасининг Меҳнатни муҳофаза қилиш ва Меҳнат Кодекси қонунларини ҳаётга тадбиқ этиш мақсадида тармоқ касаба уюшма Марказий қўмитаси Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, «Ўзбекмебель» давлат акционерлик бирлашмаси, Маҳаллий саноат республика тизимлари ўртасида ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича битимлар тузилиб, унда Меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнаткашларни соғлигини сақлаш мақсадида икки томонлама мажбуриятлар қабул қилинган. Уларнинг ижросини таъминлаш учун қатор тадбирлар тузиб амалга оширилмоқда. Ана шу мақсадларда Марказий қўмита Андижон, Самарқанд ва Қорақалпоғистон республикасида семинарлар ташкил этилди. Меҳнат муҳофазаси ҳақидаги қонун асосида тармоғимизда катта ташкилий ишлар амалга оширилмоқда. Жамоа шартномаларида меҳнат муҳофазаси катта ўринни эгаллайди. Ўтган йили тармоқ соҳалари, корхона ва ташкилотларнинг шу масала юзасидан олиб бораётган ишлари ўрганиб чиқилди. Уларнинг натижалари мунтазам равишда Марказий, вилоят қўмиталари раёсатларида қўшимча тадбирлар тузиб амалга оширилди. Бугун мен ана шу ҳақда фикрларимни билдирмоқчиман.

«Ўзбекмебель» акциядорлар бирлашмасига қарашли «Ватан диёри» эски ишлаб чиқариш технологиясига асосланган корхонада камчиликлар ҳам оз эмас. Таъбир жоиз бўлса бу ерда катта истиқболдан дарак берувчи Италия билан қўшма корхона тузилди. У асосан стул ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Янги ишлаб чиқаришда меҳнат муҳофазаси замон талаблари асосида ташкил этилган. Илгариги ишлаб чиқаришдаги каби қулоқни қоматга келтирувчи шовқин, қипиқ чанглари йўқ. Станоклар бешовқин ишлайди, қипиқ эгилувчан қувурлар орқали ташқарига чиқиб кетади. Станок, асбоб-ускуналар ҳавфли жойлари ғилофланган, тўсиқлар бор. Агар кенгроқ қилиб айтадиган бўлсак илгариги ишлаб чиқаришда тебраниш ва шовқин даражаси меъёрдан 5-6 дицибелл, чанг-чунг эса бир квадрат метрга 10-11 миллиграмм ёки белгиланган меъёрга нисбатан икки баробарга кўп бўлган.

«Мебель» ҳиссадорлик жамиятида меҳнатни муҳофаза қилишга жуда катта эътибор билан қаралаяпти. Мазкур корхонада илғор фан ва техника ютуқлари асосидаги дастурий бошқармали станоклар ўрнатилган, Чанг, тебраниш, шовқин деярлик билинмайди. Корхонанинг цехлари ишлаб чиқаришнинг ҳар бир кичик бўлинмасида ҳам меҳнат муҳофазаси масалаларига алоҳида диққат ва эътибор билан қаралади. Шунинг учун ҳам бу ерда 1993 йилдан бери бирор марта бахтсиз воқеа юз бермаган.

Кўпгина корхоналарда ишчи-хизматчиларни махсус иш кийимлари билан таъминлаш яхши йўлга қўйилган. Масалан «Тошкентмебель» ҳиссадорлик жамияти «Эроззит» фирмаси билан шартнома асосида ишлайди. Корхона бу фирмада иш кийимларини хусусан ҳар бир ишчи-хизматчининг бўй-бастига улчаб, ишлаб чиқаришга мосланган костюм тикдиради. Костюм арзон ва сифатли, «Фарғонамебель» корхонасида мебелга қоплама тикиш цехида ўзлари учун иш коржомаси тикиш йўлга қўйилган.

Тошкент шаҳри ва вилояти, «Қувамебель», «Фарғонамебель» корхоналари хорижий мамлакатлар билан қўшма корхоналар тузиб, замонавий технологиялар, янги дастурли, юқори ҳимоя воситаларига эга бўлган дастгоҳлар ўрнатиб меҳнат муҳофазаси ишларини яхшиламоқдалар.

«Ўзбекмебель» давлат акциядорлар бирлашмасида меҳнатни муҳофаза қилиш юзасидан қатор техникавий, ташкилий, сафарбарлик ишлари амалга оширилмоқда. Шу йилнинг ўтган даврида меҳнат муҳофазаси, ишлаб чиқаришда шикастланишни камайтириш, махсус иш кийимлари, шахсий ҳимоя воситалари учун 10 миллион сўмликдан кўпроқ маблағ сарфланди.

Бундай ижобий мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Лекин бизнинг олдимизда турган масала меҳнатни муҳофаза қилишни яхшилаш, илғор тажрибаларни оммалаштириш, камчиликларни аниқлаш ва уларни бартараф этиш, бу борадаги барча ишларни замон талаблари даражасида ташкил этишдир.

Яқинда биз «Ўзбекмебель» давлат акциядорлар бирлашмасининг Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Андижон, Бухоро, Наманган, Тошкент, Самарқанд, Фарғона, Хоразм вилоятларидаги корхоналари маъмурияти касаба уюшма ташкилотлари ишини ўргандик. Жойларда меҳнатни муҳофаза қилиш юзасидан кўп ишлар қилинмоқда. Биз асосий эътиборни камчиликларни аниқлаш ва уларни бартараф этишга қаратдик.

Шуни айтиш керакки жойларда меҳнат муҳофазаси қоидалари бузилиб, ишлаб чиқаришда шикастланиш юз берганда, уни текширилганлик расмий ҳужжатлари кўпинча хўжакўрсинга тузилади. Шикастланишнинг асл сабаблари кўрсатилмайди ва шикастланишнинг олдини олиш юзасидан лозим тадбирлар белгиланмайди. Масалан, 1997 йил «Фарғонамебель» корхонасида учта бахтсиз воқеа юз берган. Сабаби техника ҳавфсизлиги қоидалари бузилган. Улар аниқ ва равшан кўрсатилиши керак бўлган ҳужжатда, қоида ким томонидан, қоиданинг қайси талаби бузилгани ёзилмаган. Муносабат шундай бўлгандан кейин ўз-ўзидан маълум шикастланишнинг олдини олиш юзасидан аниқ тадбирлар ҳам тузилмаган.

«Сергелимебель» бирлашмаси очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида ҳам икки бахтсиз воқеа содир бўлган. Бу корхонада ҳам шу тахлитда панжа орасидан қаралган. Камчиликларни олдини олиш юзасидан чора-тадбирлар кўрилмаган. Бундай воқеалар республика давлат акциядорлар бирлашмасининг кўпгина корхоналарида содир бўлмоқда. Шунинг учун ҳам ишлаб чиқаришда шикастланиш даражаси камаймаяпти.

Жойларда ишлаб чиқаришда шикастланганлик учун товон тўлашда ҳам қонунни бузиш ҳоллари учрамоқда. Масалан, «Риштонмебель» ва «Наманганмебель» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятларида Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат Кодекси 190-моддаси бузилган. Қоида бўйича шикастланган ишчининг ўртача ойлиги ўрнига энг кам миқдордаги маош ҳисобидан тўланган.

«Бухоромебель» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти ва Андижон мебель комбинатида «Меҳнатни муҳофаза қилиш» тўғрисидаги қонуннинг 14-моддаси бузиб келинган. Қонунга мувофиқ ходимлар сони 50 нафар ва ундан ошадиган корхоналарда махсус тайёргарликка эга бўлган ишчи-хизматчилар орасидан меҳнатни муҳофаза қилиш хизматлари жорий этилиши даркор. Мазкур корхонада қонун талабига риоя қилинмай, меҳнат муҳофазаси иши назардан четда қолган деб баҳолаш мумкин.

Урганиш давомида яна шу масалалар ҳам маълум бўлдики, Тошкентдаги «мебель» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятидан ташқари деярлик ҳамма корхоналарда шамоллатиш тизимлари ва саноат кондиционерларининг тўла ва самарали ишлашига етарли эътибор берилмаяпти. Бир жойда электродвигатель куйган бўлса, иккинчи жойда махсус сим ўрамлари ишдан чиққан ёки яна бошқа сабаблар. Ахир бу ишчи-хизматчилар соғлигига салбий таъсир кўрсатади. Турли касалликларга олиб келиши мумкин. Худди шу каби кўпгина корхоналарда ҳаёт учун ҳавфли ҳисобланган электр тақсимот шкафлари ихотаси ташкил этилмаган, кучланишни тақсимлаш бир линияли тизимлар йўлга қўйилмаган. Эътиборсизлик шу даражада бориб етганки электр уплагичларигача йўқ. Бирор воқеа содир бўлса бу камчилик катта талофатга сабабчи бўлиши ҳеч гап эмас. Унинг устига қатор корхоналарда электрдан ҳимоя воситалари ва асбоблари етишмайди ёки муддати ўтган воситалардан фойдаланилади.

Корхоналарда техника ҳавфсизлиги бўйича ўқувлар ва текширувлар жуда тор доирада бўлиб қолмоқда. Бир қатор касаба уюшма ташкилотлари бу муҳим ишга етарли эътибор бермаяптилар.

Маълумки, жамоа шартномаларида меҳнат муҳофазаси масалалари кенг қамраб олинмоғи ва алоҳида меҳнат муҳофазаси келишуви иловаси бўлмоғи лозим. Афсуски, айрим корхоналардаги жамоа шартномаларида меҳнат муҳофазаси лозим даражада акс этмаяпти. Баъзиларида бу масалалар киритилсада, ижро назорати таъминланмаяпти. Касаба уюшма ташкилотлари эса ижтимоий-иқтисодий ҳимоянинг энг муҳим воситаларидан бири бўлган меҳнат муҳофазаси билан талаб даражасида шуғулланмайдилар. Масалан, «Риштонмебель» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти жамоа шартномасида меҳнат муҳофазаси бўйича иловаинг умуман йўқлигини қандай баҳолаш керак?

Меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этилганлиги учун кўрик-танловини бошлаганмиз. Бу жуда яхши тадбир ва бу муҳим ишнинг яхши йўлга қўйилишида катта аҳамиятга эга. Афсуски, айрим жойларда мазкур кўрик-танлов оммавийлиги таъминланмаяпти.

Биз текширув натижаларини Марказий қўмитада атрофлича кўриб чиқдик. Шунингдек, бу масалаларни «Ўзбекмебель» давлат ҳиссадорлик жамияти директорлари кенгаши, вилоят касаба уюшма қўмиталари раёсат мажлисларида кўриб чиқиш учун тавсия ва хулосаларимизни юбордик. 1998 йилда меҳнат муҳофазасини кенг йўлга қўйиш, кўрик-танловда барча корхоналарнинг фаол иштирокини таъминлаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқдик.

А.РАҲИМОВ,
Республика маҳаллий мебель саноати ва коммунал маиший хизмат кўрсатиш корхоналари касаба уюшма ходимлари Марказий Қўмитаси раиси.

1998 — Оила йили

Оила даврасида

Оила даромади: уни қандай кўпайтириш мумкин?

ИШ БИЛГАНГА МИНГ ТАНГА

1997 йил 16 октябрда биолог А.Аюповнинг «Етти хазинанинг бири» мақоласини ўқиганимдан сўнг бир воқеа эсимга тушди. Ўшанда илк баҳор - март ойи эди.

Дам олиш кунларидан бирида шогирдларимдан бири мени қўярда-қўймай меҳмондорчиликка олиб кетди. Март ойи бўлишига қарамай дастурхон иссиқхонада етиштирилган ҳар хил сабзавотлар билан тўлдирилган эди. Келин товуқхонадан тоғорачада тўлатиб тухум олиб чиққанини кўрганимдан кейин шогирдимдан «товуқлар март ойида, салқинда ҳам тухум қилаверадими» деб сўрадим.

Шогирдим мени товуқхонага бошлади. У ерга киришимдан олдин «фақат кўрганларингизни сир тутасиз» деб ҳазиллашди.

Ҳаммом ёнига алоҳида иссиқхона жойлаштирилган бўлиб, у ерда беда, буғдой, арпа, ўсма, ялпиз каби кўкатлар бир қарич ўсиб, кўм-кўк майса каби кўкариб турибди. Хонадон эгаси газетанинг суратли жойларини қайчида қирқиб, қиймалаб, кўкатларни жодуда майдалаб, ҳосил бўлган аралашмадан товуқлар олдига идишда қўйди, товуқлар бир пасда дон-дундан ҳам кўра шу озуқани хуш кўришиб талашиб-тортишиб битта қолдирмай еб қўйишди. Бундан ташқари яна бошқа идишда ҳовончада сўнгакни майдалаб, туйиб товуқларга берар экан. Узун тарновчадан ним рангли марганцовкали сув оқиб турибди.

Шогирдимнинг бу тутган йўлига қойил қолдим. У яна менга соғлом, семиз товуқнинг тожи қизил бўлишини, газета қийқимлари яъни қўрғошин ва кўкатлар, марганцовка эритмаси таркибидаги моддалар товуқларнинг чума касалига қарши малҳам эканлигини айтиб берди.

- Мана устоз,-деди шогирдим «Меҳнатнинг таги роҳат» деганлари шу бўлса керак. Сизнинг «Эринманглар меҳнат ҳунар яхши хулққа олиб келади. Болалрингизни меҳнатга, ҳунарга ўргатсангиз беҳуда изғимайди»-деган ўгитларининг натижасини ҳаётда кўраяпмиз. Ўзингиз кўриб турганингиздек, болалар мана шу 40 дона товуқни парваришлаб оилага даромад келтиришаяпти. Шунинг орқасидан рўзғоримиз бут, кийим бошимиз ҳеч кимникидан кам эмас. Худо ҳам «сендан ҳаракат, мендан баракат» деганку.

Уйга келиб 30 тача ранги ўчиб, ҳурпайиб ётган товуқларга шогирдимнинг усулини қўлладим. Кўп ўтмай уларга жон кириб қоқолашиб тухум ҳам қўя бошлашди. Ён қўшнимнинг минорка, бобоқи зотдор товуқлари касал тегиб кунда иккиталаб ўлаётган экан, унга ҳам ўша йўл-йўриқларни ўргатдим. Хайрият, қолганлари омон қолди. Секин-аста қариндош-уруғларимни ҳам шу «сир»дан воқиф қилдим. Улар ҳам хурсанд, айниқса парранда ишқибозлари дуо қилишаётганмиш.

Анварxон АҲМАД қори ўғли, Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси.

Одамийлик сабоқлари

АЁЛ ҚАНОАТЛИ БЎЛСА...

Биродарлар, аёллар ўз вазифаларини бажармасалар, яъни эрларини алдасалар, қайнона-қайнотанинг кўнглини олмасалар, фарзандларини ташлаб кетсалар, у дунёда уларни бемисл жазолар кутиб турибди. Азизлар, барчамизни бундай жазодан Аллоҳ асрасин. Ҳеч ким Аллоҳнинг ғазабига дучор бўлмасин, ўтда куймасин, дўзах азобларини кўрмасин.

Саҳобалар Пайғамбаримиз муҳаммад САВ ҳузурларига кирсалар ул зот: «Ё раббим, аёл умматларимнинг гуноҳини кечир, аёл умматларимга раҳм қилгин» деб йиғлаб турган эканлар. Шунда ҳазрати Али билан Фотима онамиз: - Ё расулуллоҳ, жонимиз фидо бўлсин, нега бу дуоларни аёллар ҳақида қилдингиз,- деб сўрадилар.

Жаноб Муҳаммад САВ айтдилар:

- Э қизим, меърож кечаси менга дўзах кўрсатилган. Дўзахда энг қаттиқ азоб аёлларга бўлаётганини ўз кўзим билан кўрдим. Ва дўзах одамларининг аксарияти аёллардан иборат экан. Шунга мен йиғлаяпман,- деганларида Фотима онамиз ўзларидан кетиб қолдилар. Сўнг ўзларига келиб:

- Отажон, нималарни кўрдингиз, айтинг,- дедилар. Шунда пайғамбаримиз кўрганларини, яъни аёлларнинг дўзах азобини сўзлаб бердилар.

Муҳтарама онахонлар, опалар, сингиллар, келинлар, ўзларингизга раҳм қилинглар. Қиёматни ҳақ деб билинглар.

Жанови Мустафо САВ айтган эканлар: «Қайси бир аёл эрига ортиқча нарса топиб келгин, қимматини олгин» деб эрининг ночорлигини билиб туриб қийнаса ёки мана бунақа худойи қилайлик, бешик туйи қилайлик, мавлуд ўқитайлик деб эрининг пулларини бўлмағур ишларга сарфласа, намози ҳам фарзи суннати ҳам, закоти ҳам ва биронта савоб ишлари ҳам қабул бўлмай ўзига қайтариб берилар экан. Бундай аёллар кўп. Эрини жиноятга бошлайди. Уни олиб кел, буни олиб кел, деб даъват қилаверади. Кўп йигитлар ана шундай аёллар туфайли ўзини ўтга-чўққа уриб, адойи-тамом бўлиб кетдилар.

Эрининг топганига қаноат қилса, Аллоҳ барака беради. Бундай оилалар жуда кўп. Буни ҳаётда ҳам кўриб турибмиз. Файзли, тарбиятли турмуш кечирмоқда.

У кам, бу кам деб қиз узатиш ва ўғил уйлантиришдаги можароларни қачон тўхтатамиз? Тўхтанглар, у ёқ - бу ёққа қаранглар ахир! Нима 18-20 йил болангизни боқиб, энди бутун топган-тутганингизни берасизми?Олдинлари қиз узатганда кийимлари битта-дан бўларди. Энди кийимлар 10-20 та ва ундан ҳам ошиб кетаяпти. Шундай қиламиз деб аёллар эрларидан қаттиқ талаб қиладилар. Инфаркт бўласанми, уласанми - шуларни топиб келасан, дейди баъзи аёллар. Бундай аёлларга қаттиқ азоб бор. Ахир умр йўлдошлик бундай бўлмайди-да. Бойликка берилманглар, деб турилса ҳам ўзини бойликдан тия олмайдиган кўп.

Ҳозир энг муҳими тарбияга етарли эътибор берилмаётир. Ким бўлаяпти ўша ўғил-қизларингиз? Уларда имон йўқ, ҳаё йўқ, иффат йўқ. Бундайлар ота-онасига раҳмат дермикан? Бир уй нарса билан борган аёллар, сенда нима бор, ҳаммасини отамникидан олиб келганман, дейиш билан имонидан ажраб қолади. Қани эътиқод, қани маънавият? Ана шундай ҳолларда аёллар ва оналар гуноҳкор бўлиб қоладилар.

Бир бола кўчада кетаётган экан. Тўртта безори келиб «Тўхта, чўнтагингдаги пулларни чиқар», деб зўрлик қила бошладилар. У бўлса тўрт кишига қарши курашибди. Кўпчилик кўпчиликда, ҳалиги бола чарчаб йиқилиб қолибди. Чўнтагидан бир мири чиқибди.

- Вой паст, бир мирига шунча урушдингми- деб улар ҳайрон бўлишибди.

- Миримга эмас, ғуруримга урушдим, - дебди ҳалиги бола.

Қани айтинглар, ғурури йўқ, эътиқоди йўқ одам-одамми?

Пайғамбаримиз Муҳаммад САВ шундай деганлар:

- Эй қизим, Фотима. Кийимлар тикишинг, эрингнинг кийимларини ямаб беришинг, ювиб, тозалаб қўйишинг учун Аллоҳим сенга бир йиллик тоат-ибодат савобини ато этади.

Аёллар ўзларига мос ва хос ишларни бажарсалар, ана шундай даражаларга эришадилар.

Энг аввало, биз ота-оналар имон-эътиқодли бўлайлик. Сўнгра фарзандларимиздан талаб этайлик. Шунда мамлакатимиз бой, ҳаётимиз фаровон, уйимиз чароғон бўлади.

Фозил қори маърузаси асосида ШОМАҲМУД тайёрлади.

МАҲАЛЛАНГ ҲАМ ОИЛАНГ

Қарши шаҳар ҳокимияти маҳаллалар фаолиятини янада яхшилашга, айниқса, оила йилида тарбиявий ишларни кучайтиришга ва аҳолининг ижтимоий ҳимоясига жиддий эътибор бермоқда.

Бу борада «Маҳаллот» маҳалласининг олиб бораётган ишлари диққатга сазовордир.

Оила йилида маҳаллада турли-туман тадбирлар ўтказиш режалаштирилган. Масалан, намунали оилалар тажрибаларини ўрганиш, суҳбатлар уюштириш: «Ибратли оилалар» кўргазмаси «оқибатли қўшнилар», «иноқ овсинлар»,«иқбол» қизлар кўрик-танлови «Балли йигитлар» спорт ўйини (миллий кураш, тортишмачоқ, тош кўтариш каби)ни ўтказиш мўлжалланган.

Маҳаллада 100 дан ортиқ олимлар, ҳуқуқшунослар, ўқитувчилар, медицина ходимлари истиқомат қилишади, улар маҳалланинг тарбиявий ишларига катта ёрдам бермоқдалар. Профессор Малла Очилов, доцент Эргаш Шодмонов, катта ўқитувчи Олима Уринова каби университет домлалари яқинда бўлиб ўтган Олий Мажлис ҳужжатларини, айниқса «Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур», «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва Оила йили деб эълон қилинган ҳужжатлар юзасидан қизиқарли маъруза ва суҳбатлар ўтказмоқдалар.

«Маънавият бурчаги»да Президентимиз И.Каримов китоблари қўйилган, ундан маҳалладаги оилалар кенг баҳраманд бўлиб туришади. Шунингдек, мазкур бурчакдаги республика ва вилоятда чиқаётган «Маҳалла», «Узбекистон овози», «Ишонч», «Камолот»,«Қашқадарё ҳақиқати» газеталари доим янгиланиб турилади.

- «1998 йил учун,-деди маҳалла қўмитасининг раиси Жаҳонгир Хидиров,- «Ишонч» газетасига ҳам обуна бўлдик. Чунки мазкур газетадаги «Оила давраси»,«Биздан сўрабсиз», «Шанба гурунгги»,»Ҳуқуқшунос бурчаги» кўпчиликни қизиқтирмоқда.

Маҳалла фаоллари «Маҳаллаnг ҳам оиланг» мавзусида бошқаларга ибрат бўладиган ранг-баранг тадбирлар ўтказишмоқда.

Б.ТУРДИЕВ, «Ишонч» мухбири.

БОЛАНИНГ ТИЛИ ШИРИН

Мактабдан келаётган бир қиз ариққа беҳосдан сирпаниб тушди. Ботинкаси сувга тўлди. Мендан бошқа қизлар уни масхаралаб хо-холаб кулишди.

- Сен кулмай ачингандирсан?- сўради онаси.

- Вой, нега ачинмай, ариққа сирпаниб кетган ўзим-ку.

***

- Янги йилнинг келиши менга яхши бўлди,- деди Нури онасига.

- Нима учун?

- Сиз буюрганингизда бажармаган ишларим, танбеҳларингиз эски йилда қолиб кетадиган бўлди.

***

- Мунча одобсизсан-а. Дастурхонга энгагингни тираб ҳиқиллайверасан. Қўлингни бўлар-бўлмасга чўзаверасан. Тилинг бор-ку.

- Вазадаги олма, узумларга тилим етмайди-да.

***

Вали бошини беҳосдан дераза қиррасига уриб, ғурра қилди.

- Бошинг ёмон оғриди-ей, - ачинди бувиси.

- Ёмонмас яхшигина оғриди. Ишонмасангиз кўринг, тухумдек шишиб чиқди.

***

- Ану тарновда осилиб турган нима?- сўради кенжатой Адҳам акасидан.

- Тарновдаги муз-тилини чиқариб, мактабга боролмай нега ухлаб қолдинг, дея сени масхара қиляпти, - пичинг қилди акаси.

***

Адҳам туни билан ёққан қордан ҳовлида Қорбобо ясади. Кейин ёнидан ўра қазиди.

- Бу нима қилганинг? - ажабланди бувиси.

- Офтоб чиқса Қорбобо эриб кетмасдан ўрага солиб қўяман. Қорбобони ёзда ҳам ўйнаймиз. Билдийзми?!

Ғани АБДУЛЛАЕВ.

Ayozqul

(ertak)

Bor ekanda, yo'q ekan, och ekanda to'qekan, burun o'tgan zamonda bir podshoh bo'lib, uning Ayozqul degan bir xizmatkor mahrami bor ekan. Kunlardan bir kuni Ayozqul podshohning huzuriga chilim olib kirsa, podshoh vaziru donolari bilan bir toshni ko'chirib juda ham o'zida yo'q shodu xurram bo'lib o'ltirgan emish: Ayozqul toshni ko'rib: -Ey, podshohi olam, haqiqatdan bu toshingiz haqiqiy tosh ekan-u, lekin ichida bir ko'k qurt bor ekan, debdi. Podshohning jahli chiqib darg'azab bo'libdi. Keyin: -La'nati Ayoz, sen bir xizmatkor qarol bo'lsang, bu toshning qadrini qayoqdan bilarding?! Bu tosh podshohlik xazinasiga bir yillik boj xirojga kelgan-ku, axir, -debdi. Ayoz ham bo'sh kelmay:

-Olampanoh shohim, o'n yillik boj xirojga kelganmi, yigirma yillik boj-xirojga kelganmi, baribir, toshingizning ichida qurti bor, -debdi. Podshoh battar darg'azab bo'lib: -Bo'lmasa, ichidan ko'k qurt chiqsa-chiqqani, chiqmasa shu yerning o'zida kallangni tanangdan judo qilaman! -debdi. Shunda vaziru donolar podshohni jahldan tushirmoqchi bo'lishib:

-Podshohi olam, shu bir qarolning so'zi bilan shunday qimmatbaho, odamning ko'zini qamashtirib, qorong'u kechani munavvar etadigan toshni sindirasizmi, -deyishibdi. Ayozqul podshohga qarab:

-Tosh sinsa sinsinu, lekin olampanoh shohimizning amru farmonlari sinmasligi kerak, -debdi. Podshohning battar jahli chiqib, ilonday qahri kelib, vazirlarga toshni sindirishni buyuribdi. Vaziru dono qora toshni bir urib sindirib, to'rt bo'lak qilibdi. Darhaqiqat, toshning ichidan bosh barmoqday bir ko'k qurt chiqibdi. Podshoh Ayozqulning aqlu farosatiga va karomatiga qoyil qolibdi. Keyin: "Har kuni Ayozqulga bitta non ortiq haq berilsin", -deb amr qilibdi.

Bir kuni podshoh bir tulpor otni sayisxonadan olib kelib, uni dunyoda tengi yo'q deb, maqtab-maqtab ovga hozirlik ko'ra boshlabdi. Podshohning bu ishlarini ko'rib Ayozqul:

-Ey, podshohi olam, otingiz, maqtaganingizday ot ekan-u, lekin sigir emgan ekan-da, -debdi. Ayozning bu gapidan podshoh darg'azab bo'lib:

-Ey axmoq, seni doim mening ishimdan ko'ngling to'lmaydi-ya, qani yilqiboqarni bu yerga keltir, -debdi. Uni olib kelishibdi.

-Ey, yilqiboqar, -debdi podshoh, -qani aytchi, sen bu qora tulporni qanday qilib, nima berib boqqansan? -debdi. Podshohning gapini eshitib yilqiboqar:

-Podshohi olam, bu tulpor asli bir qora bedov biyaning bolasi edi. Tulpor biya tug'ib o'lib qolgandan keyin, uni bir sariq sigirga emizib katta qilgan edim. Oting'izning boshqa aybi yo'q, -debdi. Ayozning bu farosat va karomatini ko'rib qoyil qolib, podshoh: "Kuniga yana bir non ortiq beringlar" -deb amr qilibdi.

(davomi bor)

Жалил Бозоров бахтини ҳалол ва фидокорона меҳнати эвазига топаётганлардан саналади. Оилани Фориш тумани аҳолиси фахр-ифтихор билан тилга олишади.

Суратда: Жалил Бозоров оила аъзолари билан.

Н.Алмуродов олган сурат.

Уй бекаларига

«ЛАЗЗАТ» СОМСА

«Лаззат» сомсани тайёрлаш учун маргаринни совутгичда қотириб олиб, қиргичдан ўтказасиз ва эланган унда қориштирасиз. Қатиқ ёки кефирни тухум билан бирга бир хил масса ҳосил бўлгунча ийлайсиз-да, маргарин қориштирилган унга қўшиб хамир қорасиз. Хамир қориш давомида навбати билан сирка, чой содаси ва туз қўшасиз. Хамирни яхши муштлаб пишитиб, зувала қиласиз, сочиққа ўраб дам олдирасиз.

Ана шу вақт давомида ўзингиз қиймасини тайёрлайсиз. Бунинг учун ёғлик қўй (мол) гўштининг лахм қисмидан олиб, «чумчуқ тили» қилиб пиёзни эса сомонча шаклида тўғрайсиз. Сўнг ошпичоқ билан чопасиз, бунга мурч ва зира қўшиб яхшилаб аралаштирасиз. Қийма ёғлиқ чиқса, пиёзни сал кўпроқ қўшасиз, ёғсизроқ бўлса камайтирасиз.

Совутгичга қўйилган хамирни ёнғоқдай келадиган зувалачаларга бўлиб, ҳар бир зувалачадан жўвалар ёрдамида икки мм. қалинликдаги жилдлар ёйилади. Жилдларга бир ош қошиқдан қиймадан солиб, сомсалар тугасиз ва духовка патнисини ёғлаб, сомсаларни бир-бирига ёпишмайдиган қилиб терасиз. Юзига ийланган тухумдан суртиб, седона сепгач, қизитилган духовкада пиширилади. Пишганлиги сиртининг қизарганлигидан билинади.

«Лаззат» сомса тайёрлаш учун қуйидагича масаллиқлар зарур: хамири учун 500 грамм оқ ун. 200 грамм маргарин, 1 стакан қатиқ ёки кефир. 1 дона тухум, 1 чой қошиқ сирка, шунча чой содаси ва туз солинади: Қиймаси: 500 грамм лахм гўшт. 250 грамм ёғ, 250 грамм пиёз. Юзини ялтиратиш учун 1 дона тухум ва 1 қошиқ седона кифоя.

Садоқат ФАЙЗИЕВА тайёрлади.

АСБОБ ВА БУЮМЛАРНИ САҚЛАШ

Уларни тоза ва қуруқ ҳолда сақлаш лозим. Асбоблар зангламаслиги учун улар ёғли мато ёки қоғозга ўраб қўйилади. Асбоблар солинадиган яшикка бир бўлак сўндирилмаган оҳак ташлаб қўйиш керак. Полировка ва шлифовка қилинган металл юзалар зангламаслиги учун махсус паста билан қопланади. Бундай паста қуйидагича тайёрланади. Банкага бир бўлак сўндирилмаган оҳак солинади, унга озроқ сув қўшиб эритилади. Эритма иссиқлигида унга қўй ёки мол ёғи қўшиб аралаштирилади.

Мис, латун ва бронзали буюмларнинг кўкарган юзасини тозалаш учун сирка эссенцияси билан сўнг ош тузи ёки туз ва сут зардоби эритмаси билан артиш керак.

Алюминийдан ясалган буюмларни танакор (бурда)нинг сувдаги эритмасига бир неча томчи нашатир спирт қўшиб тозалаш мумкин.

Н.БОЗОРБОЕВ.

Шифокор маслаҳати

ОБ-ҲАВО ВА СОҒЛИҚ

Ҳар бир инсон ёшидан қатъий назар ҳамиша соғлом бўлишни, узоқ яшашни орзу қилади. Соғлом кишилар ўзларининг ақл идроклари кучқудратлари, заковатлари ва фидокорона меҳнатлари билан жамиятимиз равнақига ҳисса қўшадилар. Соғлом кишилар жамиятимизнинг обрўси ва бойлигидир. Одамларнинг зоҳирий, ботиний дунёсининг қандайлиги у яшаб турган шароитга, табиатга боғлиқдир. Бу ҳақда буюк аллома Абу Бакр Розий шундай деганлар: «табиатнинг беқиёслигини тан олмоқ керак. Кишининг қанчалик соғлом, носоғлом бўлиши иқлим ва яшаш тарзига боғлиқ. Ҳақиқатан ҳам соғлом одамнинг кайфияти кўтаринки бўлиб, у зиммасидаги ишларни сидқидилдан унумли қилиб бажаради.

Қиш ва баҳор ойларида об-ҳаво тез-тез ўзгариб туради. Бу ўзгариш соғлом одамларга унчалик таъсир кўрсатмайди. Лекин юрагида ишемик касаллиги, гипертонияси, миясида қон айланиши бузилган одамлар учун бу ҳол салбий оқибатлар келтиради. Шунинг учун бундай хасталиги бор кишилар дарднинг олдини олиш учун айрим чора-тадбирларни кўриб қўйишлари лозим.

Бўғим касалликлари ва периферик нерв тизими хасталиклари бор киши об-ҳаво ўзгаришини сезишлари билан оёққа иссиқ ванна олишлари, дори-дармон қилишлари лозим. Шунингдек, эрталаб ўриндан турмай ва кечаси аутоген машқлари қилинса яхши бўлади, бўйинга айлантириб горчичник қўйиш ҳам наф беради.

Хонани тез-тез шамоллатиб туринг, очиқ ҳавода кўпроқ юринг, енгил жисмоний машқлар билан нафас олишни яхшилайдиган машқлар бажаринг, бу билан сиз нафас йўлларингизни чиниқтирасиз. Об-ҳаво бирдан айниганда камроқ ҳаракат қилинг, ёғли овқатдан ва тузланган маҳсулотлардан ўзингизни тийинг, кучли таомлар ейишдан, қанд, конфет, печенье, бисквит, картошка, макарон, истеъмол қилмай турганингиз маъқул. Иложи бўлса, ҳар куни уч ҳабдан поливитаминлар ичсангиз ва икки юз грамм творог есангиз яхши бўлади. Бир кун оқсилли овқатлар, бир кун сабзавотли овқатлар танаввул қилишингиз мақсадга мувофиқ.

Оқсилли таомлар истеъмол қиладиган кунлар, нонуштада бир стакан сутли чой, бир бурда жавдар нон, ярим қошиқ асал, ярим қошиқ сарёғ кифоя.

Тушлик: ярим коса гўштли шўрва, ёки балиқ шўрва, бир бўлак ёғсиз гўшт, икки қошиқ кўк нўхат ва нон.

Кеч тушлик: бир пиёла сут ёки бир пиёла асалли чой. Кечки овқат: бир бўлак гўшт ёки қайнатилган балиқ, бир пиёла кефир нон билан қатиқ.

Сабзавотли кунларда нонуштаси одатдагидай бўлади.

Сабзавотли тушлик сабзавотли шўрва, аччиқ-чучук, ёки винегрет сметанасиз ва картошкасиз, қайнатилган карам, карам ёки сабзили котлет, сабзавот дўлма ва нон.

Кечки тушлик: нон, сабзавотлар, асалли чой билан. Ош тузини камроқ истеъмол қилинг. Организмнинг ноқулай об-ҳаво шароитлари таъсирига нисбатан ҳимоя кучларини ошириш учун овқатларнинг калориялилигига аҳамият беринг, агар парҳез сизни толиқтираётган бўлса, меъёрни бироз ўзгартириб дармондориларга бой овқатлар билан овқатланинг. Ўз соғлигингизга етарлича эътибор беринг. Чунки эътиборда соғлом бўлишнинг ва узоқ яшашнинг ҳикмати бор.

Абдуҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ, Олий тоифали шифокор.

УРФ-ОДАТЛАРИМИЗ ТАРИХИДАН

«Суст хотин»

Мазкур маросимни Бойсун, Форищ ва Зоминда учратиш мумкин. Маълумки, бу маросим лалмикор жойларда баҳор-ёз ойлари ёмғир ёғмай, экинзорлар ҳовжираб, қурғоқчилик бошланганда, «ёмғир чақириш» мақсадида ташкил қилинган. Оқсоқолларнинг кўрсатмасига биноан қишлоқ аёллари катта қўғирчоқ ясаб, унга қари кампирнинг кўйлагини кийдиришган, сўнгра махсус қўшиқлар айтишиб, қўғирчоқни далалардан, кўчалардан олиб ўтиб, ҳар бир хонадонга киришган. Маросим қатнашчилари «Суст хотин» қўшиғини айтиб ҳовлиларга киришганда уй эгалари уларни хурсандчилик билан қаршилаб, қўғирчоқ устидан сув сепиб, ўз имкони доирасида хайр-эҳсон қилишган. Маросим охирида қурбонлик қилишган, «ис чиқаришган», зиёфат уюштиришган. Булоқ ва сой сувига бағишланган байрамлар ҳам бор. Нурота тоғ тизмаларидаги аҳоли «булоқ — ҳаёт чашмаси», деб унга илоҳий муносабатда бўлишган.

Эрта баҳор қишлоқ фаоллари оқсоқоллар бошчилигида экинзорларга сув берадиган чашма бошига бориб, булоқ «кўзи» ва сойларни тозалашган. Сув мўл бўлиши учун ва камайиб қолмаслигини худодан илтижо қилиб, дуолар ўқишган, қўй сўйиб, қурбонлик қилишган. Сув «қонсирамаслиги» учун унга (рамзий маънода) қон оқизишган, баъзилар сув ёғдек оқиб туриши учун озгина ёғ ҳам қуйишган.

Қадимдан сақланиб қолган сувга қурбонлик келтиришни республикамизнинг қатор жойларида ҳам учратиш мумкин. Чунончи, Қашқадарё вилоятининг Чироқчи туманидаги Қумдарё атрофида яшовчи аҳоли ҳар йили баҳорда дарё суви кўпайиши ёки тошишидан олдин сув бўйига чиқишиб, қўй сўйиб, қон чиқариб (сувга ҳам озгина қон оқизиб) қурбончилик қилишган. Бу ерликларни қадимдан сақланиб қолган тушунчалари бўйича сув офат келтиришидан (масалан, тошқин бўлишидан) олдин «қонсирар» эмиш. Бу вақтда руҳлар одамларни сувга чорлар, чақирар эмиш. Агар қурбонлик қилинмаса, сув офатлар олиб келар эмиш. Чунончи баҳорда сув кўпайиб тошар ёки ёзда сув камайиб, қурғоқчилик бўлар экан.

«Сув сайли»

Сув билан боғлиқ яна бир тадбир ёзнинг иссиқ кунлари сайил шаклида ўтади. Бу тадбир баҳорнинг охири ёзнинг бошида кунлар исиб, сойлар, дарёлар ва анҳорлар сувга тўлганда ўтказилар экан. Тоғларда қорлар эриб, сойлар сувга тўлганда қишлоқ йигитлари қозон-товоқ олиб, бир қўйни етаклашиб, сув бўйига келишган. Сув бўйида йигитлар аввалига бир ҳовуч сув ичишган, кейин уйдан махсус олиб чиқилган рўмолча (даструмол) билан артишиб, дилдаги орзуларини айтиб, уни сувга оқизиб юборишган. Сўнг қўй сўйиб, қурбонлик қилиб, овқат тайёрлашган, ашула ва достон айтишган, ўйин-кулгилар қилишган. Куннинг энг қизиган вақтида мириқиб чўмилишган. Онахону бувиларимизнинг айтишларича қизларнинг сув сайлиси ўта махфий бўлиб, чўмилиш жойи махсус қўриқланган. Бухорода келинни кийинтиришдан олдин ҳаммомда ўзига хос одат ва иримларга бой бўлган чўмилиш маросими уюштирилган, тоғ оралиғидаги аҳолиларнинг айримларида эса қиз турмушга чиқишидан олдин (дугона, янга ва «қўриқчи»лари билан бирга) муқаддас сойга бориб, покланиб келиш маросимлари ҳам бўлган.

Китоб туманидаги «Севаз» қишлоғи ёнидан оқадиган «Оқ дарё»да қадимдан уюштирилиб келинган анъанавий чўмилиш тадбири ҳам диққатга сазовордир. У ёзнинг энг иссиқ чилла вақтлари (тахминан июнь охири-июль бошлари) қаторига уч чоршанба кунлари ўтказилиб келинган. Бу тадбир бир неча номда ўтказилган. Сув оқ лойқа бўлганида «Лойқа сув», сув кўпайиб, уйноқлаб, айланиб оққани учун «Тескари сув» деб аталган.

Сув сайлини ўтказишдан (тахминан 1 ой олдин) қишлоқ оқсоқол-фаоллари томонидан кунлари белгиланиб, унга тайёргарлик кўрилган. Дарёга олдиндан тоза бўлиб, покланиб, таҳорат қилиб, тоза кийимлар кийиб, байрамона кайфиятда, саломат бўлиб кетишига ихлос қилиб келишган. Энг қизиғи шундаки, чўмилиш манзилига одамлар сешанбадан чоршанбага ўтар кечаси етиб келиб, қуёш чиққунга қадар, ёки қуёш чиқиш арафасида (соат 3-5 ларда) сувга тушиш керак. Ўша куни «оқ дарё»га бораолмайдиган қариялар, касалларга сешанба куни дарёдан сув олиб боришиб, эртаси тонгда чўмилтиришар экан. Сувда чўмилишнинг ўз қоида-анъаналари мавжуд. Биринчидан, эркаклар ва аёллар алоҳида махсус жойларда чўмилишади. Эркаклар очиқроқ жойда, аёллар эса четроқ, пана жойда сувга тушишади. Иккинчидан, сувга уч марта тушиб, чўмилиш керак экан. Илк бор (ўрганиш учун) дарёга тез тушиб чиқиш, кейинги гал енгил ювиниш, охирги маротаба эса сув тагидан тош олиб, у билан яхшилаб ювиниш ва чўмилиш керак экан. (Дарвоқе, ёзги чилла вақтида бу ердаги тошлар совунга ўхшаб пўстлоқ билан қопланиб қолар, у билан баданни ишқаласангиз кўпиклар пайдо бўлади. Бу тош кўпиги ҳам тозалаш, ҳам даволаш хусусиятига эга экан). Учинчидан, одамлар қуёш чиққунга қадар чўмилишиб бўлиши лозим экан. Лекин кўпчилик қуёшни сувда кутиб олишар, у чиққан вақт яхши ниятлар қилишар экан. Тўртинчидан, қуёш уфқдан осмонга кўтарилиши билан соғ-саломат бўлишни ният қилган одамлар дарё атрофида қурбонлик қилишар экан. Ҳар ким ўз имкониятига ва хоҳишига қараб «қон чиқарар», хўроз, эчки ёки қўй сўйишар экан. Бешинчидан, дарё бўйида «ис чиқариб», овқат тайёрлашар экан, муллаларни таклиф этиб, дуолар ўқитишар, қироатлар қилишар экан. Хуллас, «Оқ дарё»нинг «Оқ суви»да ўзига хос тиббий-руҳий, соғломлаштириш сайил-тадбири аждодларимиздан мерос сифатида уюштирилиб келинмоқда.

Ҳар бир одатнинг замирида амалий ёки маънавий фойда ётиши бизга маълум. Мазкур анъананинг сақланиб қолишининг сабаби шундаки, унга нисбатан халқда ҳаётий эҳтиёж бўлиб, у аҳолининг саломатлигини мустаҳкамлайдиган табиий ва самарали «шифохона» вазифасини бажарган.

«Оқ сув»

Нима учун «Оқ сув» маросими айнан ёзнинг энг иссиқ паллаларида ўтказилади? деган саволга иссиқ ёз чўмилишга қулай, деб осон жавоб бериш мумкин бўлса-да, бироқ бу жумбоқ сирини тоғ қояларидаги қорлардан излашга тўғри келади. Қарияларнинг айтишича, жумладан 1891 йил Варганзада туғилган Муҳаммад Эшонқул бобонинг фикрича баланд тоғлар тепасидаги қорларда «қор қурт»лар бўлар экан. Содда қилиб айтганда, ёзнинг энг иссиқ вақтлари қорлар «Қурт»лар экан. Қор эриш авжига чиққанда, қуртлар катта бўлиб, қор тепасида қолиб «иссиқлик» таъсирида ерилар эмиш. Ерилган қуртдан ажралган шилимшиқ модда эриган қор сувига қўшилиб, тошдан тошга урилиб, «пишиб» оппоқ рангга кириб, сойлар орқали дарёларга оқиб келар эмиш. Бу сув ёз чилласида ўта кучли шифобахш, барча дардга даво воситасига айланар экан.

«Нима учун чоршанба кунлари чўмилишган?», деган саволга маҳаллий жой анъаналаридан жавоб изласак бўлади. Кўпгина жойларда ўтмишда жума дам олиш ва бозор куни, чоршанба ўзига хос маънавият куни ҳисобланган. Бу кун давомида ота-оналар, устозлар, қариялар, ожизлар, касаллар зиёрат қилинган, муҳтожларга ёрдам берилган, хайрия ишлари амалга оширилган, марҳумлар хотираланган, худойи, ис чиқариш тадбирлари уюштирилган, ошиқ-мошиқлар учраштирилганлар, ўзларини эслатиб, бир-бирларига совға юборишган, эр-хотинлар висол оқшомларини ўтказишган. Пайшанбадаги бу маънавий-руҳий тадбирлар, энг аввал поклик ва тозаликни тақозо қилгани учун чоршанбани - озодагарчилик куни деб қабул қилишган. Бу кун ҳамма ёқ тартибга солинган, касалларни даволашга эътибор беришган, одамлар ҳаммомларга боришган. Шундай қилиб, чоршанба жисмоний ва руҳий покланиш куни сифатида намоён бўлган. Айнан шу сабабли «Оқ дарё»да чоршанба кунлари саломатлик ва руҳий покланиш тадбирини ўтказиш одатга айланган.

Усмон ҚОРАБОЕВ, профессор.

Мустақиллик нима берди?

ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИ–УЛУҒ НЕЪМАТ

Маҳаллада ўтаётган тўй муносабати билан дарвоза ёнига қўйилган ўриндиқларда суҳбатлашиб ўтирарканмиз кимдир:

- Сизларда газ қанақа, бизда босим камайиб, печкаларимиз яхши исимаяпти?- деб шеригидан сўраб қолди.

- Биздаям аҳвол шунақа,- жавоб қайтарди ёнидаги киши. - Айтишларича, йўлнинг қайсидир участкасидаги трассада ишкал чиқиб, тузатишаётган эмиш.

- Иш бор жойда камчилик бўлади,- бошқа бир қўшни ёнидагиларни инсофга чақиргандек бўлди.- Тузатишса, газ босимиям тўғриланиб кетади.

Масжид томондан муаззиннинг чўзиқ ва маҳзун оҳангда чақираётган азон товуши эшитилди. Йиғилганлар мусулмончилик одатига кўра сукутга чўкишди. Азон чақириш тугагач, юзга фотиҳа тортилди. Шу заҳоти яна гапни ҳалиги оқсоқол илиб кетди:

- Шу дейман, чақирилаётган азонни, албатта, микрофонни бор бўйи очиб бақириб айтиш шартми? Гоҳо, қулоқларингизни қоматга келтириб юборишади-я! Айниқса, тонгга яқин ширин уйқуда ётганингизда бирам бақириб чақиришади-ей!

Ўтирганлар ер остидан бир-бировларига қараб қўйишади. Аммо ҳеч ким дангалига жавоб қайтаришга ботинмайди. Чунки бутун умрини «социализм» замонасида амалдорлик курсиларида ўтказган, ёши анча улғайиб қолганлигига қарамасдан ҳозирда ҳам «ёғли» жойлардан бирини бўшатмасдан келаётган, ўзига қарши бўлган ходимни «юқори»га ёзиш билан чўчитишга ўрганган бу кимсанинг сўзини бўлиш мудраётган Бурибосарга тош отиш билан баробар.

Ҳеч ким ўз «хизматлари»ни, қандайдир йўллар билан қўлга киритган (мукофотланган дейишга тил бормайди) нишонларини пеш қилиб давлат идоралари остонасини сийқалаштирадиган бу «оқсоқол»га бутун шўролар тузуми даврида Наманган вилоятида бор-йўғи 95 минг хонадон табиий газ билан таъминланган бўлса, Истиқлолимизнинг ўтган олти йили мобайнидагина яқин 93 минг хонадонга тутунсиз ёқилғи кириб борганлиги, ҳатто, бундан беш-олти йил муқаддам хаёлга келтириш ҳам машкул ҳисобланган тоғли Нанай ва Чедак қишлоқларида ҳам бугунги кунда газ шахобчалари тортилаётганлигини эслатиб қўйишни ўзига муносиб кўрмайди.

Орага анча муддат тошдек чўккан оғир сукунатни бутун умрини эл хизматида ўтказган, аммо кейинги йилларда юрак хасталиги туфайли кўчага камроқ чиқаётган, ҳозир қариндошлиги орқасидангина даврага аралашиб ўтирган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган иқтисодчи Турғунбой ака Турсунов қимтинибгина оғиз очди:

- Шунисигаям шукур қилайлик, ака, масжидларимизнинг очилганлиги, азоннинг бировдан ҳадиксирамасдан баралла чақирилаётганлиги ўзингиз таъкидлаганингиздек, истиқлолимизнинг шарофати-ку аҳир! Мана, кўринг, маҳаллангиздаги Иброҳимжон ака Раҳимов хотини Муҳаббатхон опа билан иккинчи бор Умрага бориб қайтибди. Эр-хотиннинг бири каттагина вазифаларда ишлаган, иккинчиси техникумга ўн беш йил раҳбарлик қилган. Агар олдинги замон бўлганида Макка-ю Мадинага бориш у ёқда турсин, номларини тилга олиб кўришсинми эди...

Ўтирганлар жим. Ҳалиги «оқсоқол» ҳам Турғунбой акага бир-икки бор ўқрайиб қарагандек бўлди-ю, атрофдагилар кайфиятини кўриб хижолат тортдими, тилини тишлади. Т.Турсунов эса давом этди:

- Уруш арафасидаги воқеа эсимдан чиқмайди. Болакай эдик. Фирқа (у пайтларда коммунистни шунақа дейишарди) қўшнимизнинг боласи чигит ивитиладиган ҳовузга тушиб ўлди. Болага таъзия ўқиб кўмиш маросимида ота бечора қатнашмади. Айтишларича, фирқа ўнбоши (бригадир шунақа аталарди) сиёсатдан қўрқиб қўшни қишлоқда қочиб турган экан. Бирон мамлакатда, бирон тузумда шунақа бедодлик бўлганлигини ҳеч эшитганмисиз?

Дастлаб Умрага бориб қайтганларида зиёрат қилишга кирганимизда Муҳаббатхон опа кулиб-кулиб ҳикоя қилиб берган бир воқеа ҳеч хаёлимдан кўтарилмайди.

- Шаҳар партия қўмитаси хотин-қизлар бўлими атрофига уюшган фаоллар ичидан Фармонова деган салласини ол, десанда калласини кесиб келадиган аёл бўларди. Қўлидан доимо тутуни бурқсираган сигарета тушмасди. Арафа кунлари уйма-уй юриб палов қайнаётган қозонларни ағдариб чиқар, тўғралган сабзи-пиёзни кўлга тўкар, хонадон эгаси исми-шарифи рўйхатини катта идорага топширарди. Мен эса бир кун илгари палов тайёрлаб қўни-қўшнига тарқатиб чиқиб, эртасига эса қозонни тўлдириб хурда қайнатар эдим. Баҳор келиб сумалак маҳали бошланганида-ку Фармоновага жон кирар, ҳовлиларга кутилмаганда жосусдек тўсатдан бостириб кириб бориб қозонларга қум, тупроқ сепиб роҳатланарди.

Шу тариқа даврада маънавий қадриятларимиз хусусида гап айланиб қолди. Четда жимгина ўтирган, кўча-кўйда-ю, маҳаллада катта-кичикка баробар, Наманган шаҳар Халқ таълими тизимида «меҳнат дарси» машғулотларини ғоят қизиқарли ва намунали ўтиши туфайли ҳамкасблари орасида «меҳнат отаси» деган тахаллус олишга сазовор бўлган 8-мактаб муаллими Насимжон Олимов одатига кўра жилмайибгина оғиз очди:

- Шу тўғрида гап бораркан, мен ҳам бошимдан ўтган кечмишимни сўзлаб берай,-деди атрофдагиларга кўз югуртириб қўйиб. - Турмуш ташвишлари билан банд бўлиб кетиб анча муддат қабристонга чиқмасдан қўйдим. Ҳеч қачон фирқа аъзолигига кирмаган бўлсам-да, аслида бунга динга қарши ташвиқот кучайганлиги, айниқса бу борада ўқитувчиларга тазйиқ ўтказилаётганлиги ҳам сабаб эди. Тушимга ота-онам киришибди, анча хафа кўринишармиш. Қабристон остонасидаги маҳаллада мактабимиз парткоми яшарди. Шундоқ чегарада учрашиб қолмаймизми, оғзимдан гуллаб қўйибман. Эртасига директоримиз қовоғини уйганича қаршилади ва Халқ таълими бўлими мудири чақираётганлигини айтди. Дарҳол масала моҳиятини англадим. Йўл-йўлакай баҳона ахтардим. Бормадим, дейишликка илож йўқ. Ниҳоят «ростига» кўчишга қарор қилдим.

- Тўғри, қабристонга чиқдим. Шу хабарни етказган одам биттасини кўрибди, холос. Ҳолбуки, мен икки бор чиқдим,- дедим мудир кўзига тик қараб. - Маҳалламизда Иван Петрович деган киши яшарди. Нонушта маҳалида унинг «похоронида» қатнашдим. Қуёш ботиш олдидан, дарсимни ўтиб чиқиб, Айдер деган татар танишимни «похоронида» иштирок этишга тўғри келди.

Даврада кулги кўтарилди. Ҳар томондан:

- Ёлғонниям қийиб ташлабсиз-ку!

- Бир кунда иккита ўлим кўмдим денг? - деган ҳазил луқмалар ташланди.

- Менда ўзга илож йўқ эди:- жавоб қайтарди Насимхон,- Оилада жўжабирдай жонмиз. Беш-олти ўғил-қиз бор. Ростини айтсам, ўқитувчиликдан ҳайдалиб ишсиз қолардим-да.

Шерикларимнинг ярми ҳазил, ярми чин сўзларини, маънавиятимиз оёқ ости қилинган мустабид замон ҳангомаларини тинглайману, ўзим ҳам гувоҳ бўлган бир ҳодиса эсимга тушади. Ўша маҳалда мен Андижон вилояти газетасида ишлардим. Қаҳри-қаттиқлиги, шафқатсизлиги билан ном қозонган Ашуров (айрим мулоҳазаларга кўра фамилияси ўзгартирилди) деган киши вилоят халқ назорат қўмитасида раислик қиларди. Ўшандай зот онаси вафот этганда таъзия ўқитмасдан касалхонадан тўппа-тўғри қабристонга чиқартириб, кўмдирганлиги тўғрисида овоза бўлган. Қарангки, саксон ёшга кирган волидаи муҳтарамада нима гуноҳ? Ахир мусулмон боласининг бошқалардан фарқи оламдан ўтганда ўзига хос урф-одатлар билан кузатилишида эмасми? Мабодо Ашуров ҳаёт бўлса, ҳозирда ҳам юрагида ана шу соҳада армон тугуни ечилмасдан метин-тош бўлиб ётганига ишончим комил.

Ўз замонида доимо Москвага кўз тикиб яшаган, ҳамиша ўша ердан нажот кутган, шу билан бир вақтда ўз навбатида ўша томонга қанчадан-қанча арзномалару «юмалоқ» хатлар йўллаб, неча-неча одамлар соғлиғига-ю ҳаётига зомин бўлган, ҳозирда ҳам сал нарсага судга бериш билан одамлар юрагига ғул-ғула солиб юрадиган ҳалиги «оқсоқол» «миқ» этмас, кўнглидан нималар кечаётганлиги ёлғиз ўзигагина аён эди. Ниҳоят, Турғунбой ака Турсунов мавзуга якун ясади:

- Истиқлолимизга минг бор шукрлар бўлсин! Аллоҳни бизга шундай кунларни берганлиги рост бўлсин! Маънавиятимизнинг ўзимизга қайтарилаётганлиги, виждон эркинлигига «СССР Конституцияси» да ифодаланганидек, қоғозда эмас, амалда эга бўлганлиги, бу нарса Ўзбекистон Конституциясида қонун орқали расмийлаштирилганлиги, масжидларимиз очиқ ва эркин фаолият кўрсатаётганлиги, дин пешволари одамларни яхшиликка, чин инсонийликка, эзгуликка даъват этаётганлиги, ахир, билганга, ақли, фаросати етганларга улуғ неъмат-ку!

Ҳа, Турғунбой аканинг мулоҳазалари тамоман ўринли ва уларга қўшилмаслик гумроҳликдир. Буларни тушунмаслик юртбошимиз ўқтиргандек, кишида ачиниш уйғотади, холос.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ.

Соғлик — туман бойлик

КЎК ЧОЙ ЮРАККА ДАВО

Маълумки, кўк чойни ҳамма ҳам ёқтиравермайди. Айрим кишилар «совуғимни ошириб юборади», деб уни ичишни хуш кўришмайди. Аслида-чи? Аслида бу чой ажойиб шифобахшлик фазилатига эга бўлиб, баъзи касалликларнинг олдини олишда муҳим роль ўйнайди.

Гонконг олимлари бу ҳузурбахш ичимликнинг янги фазилатини кашф қилишди. Гап кўк чойнинг қондаги холестерол миқдорини 25 фоиз камайтиришдек ажойиб қобилияти ҳақида бормоқда. Ҳолбуки, холестерол юрак-қон томирлари касалликларини келтириб чиқарувчи асосий омиллардандир.

Гонгконг университети тадқиқотчилари организмдан холестеролни ҳайдаб чиқаришга ёрдам берувчи фаол ингредиентни чой япроғидан ажратиб олишга муваффақ бўлдилар. Ўз кашфиётларидан руҳланиб кетган олимлар мазкур ингредиент самарадорлиги жиҳатидан барча маълум дорилардан устун келади, деб таъкидлашмоқда. Таркибида кўп фаол моддаси бўлган ферментланмаган кўк чойни истеъмол қилиш, айниқса фойдалидир.

«МИЯ ЗАРБИ» АЙБДОРЛАРИ

Берлиндаги Макс Дельбрюк номидаги молекуляр медицина маркази олимлари инсульт учун «жавобгар» генларнинг мавжудлигини илк бор исботлашга муваффақ бўлдилар. Германия, АҚШ ва Италиянинг бир гуруҳ тадқиқотчилари «мия зарби»нинг айбдорлари биринчи, тўртинчи ва бешинчи хромосомаларда жойлашганлигини аниқладилар. Бунда биринчи ген инсультнинг юзага келишига ёрдам беради, бошқа иккитаси эса унинг пайдо бўлишини камайтиради.

Энди тадқиқотчилар бу икки муҳим бўғин одамдаги хромасомалар йиғиндисининг қайси ерида жойлашганлигини аниқлаш ва уларнинг бир-бирига ўзаро таъсирини ўрганишни мақсад қилиб олдилар. Бу касалликнинг пайдо бўлишини олдиндан айтиб беришга, олдини олиш — профилактика чораларини кўришга ва инсультни даволашга ёрдам беради.

Молекуляр медицина марказида ўтган махсус матбуот конференциясида биргина Германиянинг ўзида ҳар йили 200 минг марта инсультга учраш ҳоллари юз беради. Эндиликда тадқиқотчилар исботлашганидек, инсульт касалига дучор бўлишда ирсиятдан ташқари нотўғри овқатланиш, чекиш ва спиртли ичимликлар ичиш ҳам фалокатли роль ўйнайди.

Мунозара

БЕШИКДАН ТО ҚАБРГАЧА...

«Илм олмоқ ҳар бир мўъмин ва муслима учун фарздир», — дейилади Ҳадиси шарифда. Дарҳақиқат, инсоннинг камолотга етишувида ҳаётнинг паст-баландини кўра олишида, ҳатто кейинчалик оилавий ҳаёт жараёнида ҳам илм-маърифатнинг ўрни бениҳоядир. Кўпчилик ота-оналар ўғилларини ўқитишга ҳаракат қилишади-ю, қизларига келганда: «Қиз бола ўқиб шаҳар олиб берармиди?» — деган фикрда бўлиб, уларни иложи борича тезроқ турмушга чиқариб юбориш пайида бўлишади. Илмли, маънавияти бой қизлар кўпинча оила деб аталадиган остонадан ҳаётга қоқилмай қадам қўядилар. Чунки илмга бўлган интилишларидаги машаққатларнинг ўзи уларни ҳаёт мактабига тайёрлайди.

Хумор хола фарзандларини ўқитди, ҳам ота ҳам она бўлиб турмушга узатиб, уйли-жойли қилди. Гулнора эса амал-тақал билан мактабни битира солиб, бир йигит билан топишди-ю, онасининг қаршилигига қарамай, йигитнинг кимлигини билмасдан туриб, унга турмушга чиқди. Кейинчалик маълум бўлдики, куёв — Баҳром нашаванд, ишининг тайини йўқ бир хотинбоз экан. Баҳром тез-тез бўлар-бўлмасга жанжал чиқарар, ҳатто отасини-да аямай урар, Гулнора ҳам қайнона-қайнотаси олдида тортинишни билмас, улар билан даҳанаки жанжаллашарди. Охири Гулнора оиласи билан Зарафшонда яшайдиган опалари олдига кўчиб кетди. Опалар «нажот» истаб келган сингилларига уй топиб беришди. Лекин, куёв борган сари ҳаддидан ошиб борар, жаҳли чиқса ҳатто боласини ҳам деразадан улоқтириб юборарди. Гулнора иккинчи фарзандига кўзи ёриб, шифохонадан уйга келган куни Баҳром ичиб келиб, уни роса дўпполаб кўчага чиқиб кетди. Хабар олгани келган опалар сингилларини беҳуш ҳолда кўришди. Зудлик билан чақирилган тез ёрдам амаллаб унинг ҳаётини сақлаб қолади. Гулнора тузалиб чиққач, барча яқинлари уни ўртага олиб, эрининг одам бўлмаслигини, ундан ажралишни лозимлигини тушунтирмоқчи бўлишди. Аммо Гулноранинг «кўзи очилмаган» эди. Яна ўша пала-партиш ҳаёт кечириш давом этарди. Баҳром бир кун уйга келса, ярим ойлаб ноқонуний хотиникида қолиб кетарди. Бир куни у маст ҳолда келиб, ижарада турган уйнинг эгаси бўлмиш чолни ҳам ургандан кейин уй эгаси уларни ҳайдаб юборади. Сўнгра Гулнора Тошкентда аспирантурада ўқийдиган Моҳира опасиникига келиб, яшайди. Поччаси ҳам аспирантурада ўқир, қийналиброқ кун кечирарди. Баҳром бу ерда ҳам андиша қилиб ўтирмади. Арзимаган сабаб билан Моҳиранинг эри Нодир билан ҳам жанжал кўтарди. Гулнора опасининг уйида текин яшаб турганидан хижолат ҳам бўлмас, ҳар куни бир хил суюқ овқат бўлса, «шўрвангиз ҳам бор бўлсин» — деб бурнини жийириб қўярди. Аслида опасининг шу аҳволга тушишига ўзи айбдор эканлигини ўйлаб ҳам кўрмасди. Бир ойдан ошиқроқ вақт ўтди ҳамки, Гулноралар учун турар жой топила қолмади. Моҳира тишини-тишига қўйиб чидаб турар, аммо барибир гоҳо беихтиёр тутоқиб кетарди. Озодаликка ўрганган Нодир уйнинг ивирсиб қолаётганидан ғижинар, бунинг устига «меҳмон»ларнинг ташвиши сабаб боласининг касалланиб қолганига чидаёлмай, Моҳирани уриб-сукадиган одат чиқарди. Хуллас, иккинчи оиланинг ҳам тинчи бузилди. Шундай бўлса-да, Моҳира синглисига кулиб гапиришга ҳаракат қиларди, аммо барибир кўнглидаги нотинчлик юзида акс этар, кундан-кун маъюсланиб борарди. Буни ўзича тушунган сингил бир куни опаси йўғида, менинг ҳеч кимим йўқ, деган мазмунда хат қолдириб, ёлғиз яшовчи таниш бир кампирникига кетиб қолади.

Назаримда одамзот илм соҳиби бўлиш учун эмас, балки оддий инсон бўлиш учун ҳам маърифат масканида ақлини чархлаб чиқмоғи лозим. Баъзан мактабни аъло баҳоларда битирган йигит ё қиз олийгоҳга киролмаса: «Фалончининг билими куйиб кетдида, эссиз»— деб ачинишади одамлар. Йўқ, йўқ, асло ачинманг, ўша «фалончи» зўр олим ёки ўқитувчи бўлолмаслиги мумкин, аммо оқил ота ёки фозила она бўлиши тайин. Чунки киши билимга осонлик билан эришолмайди, бунинг учун қийинчилик, машаққатни «татиб кўришга» тўғри келади. Қийинчиликни бошидан ўтказган одам эса ҳаётнинг қадрига ета билади. Ҳа, илм-маърифат инсонни юксакликка элтади. Шу боис ҳалисда ҳам: «Бешикдан то қабргача илм изла» — дея бежиз айтилмаган.

Гулнора ҳам опа-акалари қаторида яхши ўқиб, илм-маърифатга интилганида ҳаёт сўқмоқларида қоқилмаган бўлармиди?

Шаҳзода ҲАКИМОВА.

«Сайхунобод» туманидаги Шокир хусусий корхонаси ишга тушганига кўп бўлгани йўқ. 1990 йилдан буён фаолият кўрсатаётган корхона хизматидан сайхунободликлар мамнун бўлаётирлар.

Суратда: (чапдан) Шерали ва Шокир Ҳақбердиевлар таом тайёрлаш пайтида.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

Ўзбекистон — Америка ҳамкорлиги уфқлари

ТИНЧЛИК КЕРАК БУТУН ОЛАМГА

Америка тинчлик корпуси дунёда барқарорликни сақлаш, турли миллат кишилари ўртасида биродарликни шакллантиришга муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. 1992 йилда республикамиз хукумати ва АҚШ тинчлик корпуси ўртасида тузилган давлатлараро шартнома халқларимиз дўстлигини мустаҳкамлашга пухта замин яратди. Мана беш йилдирки, океан орти вакиллари олий ва ўрта таълим ўқув юртларида инглиз тилидан дарс беришга, шунингдек кичик бизнесни ривожлантиришга кўмак бериб келаётир.

Тинчлик корпуси кўнгиллиларининг навбатдаги гуруҳи ҳам уч ойлик таълим курсларини ўтадилар. Улар Гулистон шаҳридаги оилаларда истиқомат қилишиб, тилимизни, маданиятимизни, урф-одатларимизни, анъаналаримизни ўрганишди. Вилоят миқёсидаги турли тадбирларда иштирок этишиб, таълим даргоҳларида ўқув семинарлари ташкил этдилар.

О. Хўжаев номли вилоят мусиқали драма театрида тайёрлов курсини тамомлаган Америка тинчлик корпуси кўнгиллиларининг қасамёд қабул қилишга бағишланган маросими бўлиб ўтди. Бу тантанани тинчлик корпуси тайёрлов директори Энн Хартман очди. Корпуснинг Ўзбекистондаги директори Лоуренс Лехи, вилоят ҳокими ўринбосари К. Оқбўтаев, Ўзбекистон республикаси халқ таълими вазири Ж. Ғ. Йўлдошев, Республика олий ва ўрта махсус таълими вазирининг ўринбосари У. А. Усмоновлар сўзга чиқиб, курсни муваффақиятли тамомлаган тингловчиларни қутладилар. Уларни ўз оиласи бағрига олган мезбонлар Й. Норбўтаев, Ж. Сулаймоновлар, меҳмон Питрик Жан Макраннилар самимий қабул ва ўзаро ҳурмат учун миннатдорчилик изҳор этдилар.

Н. ШАМСИЕВ.
«Ишонч» мухбири.

Спорт

Шахмат

Голландиянинг Гроненген шаҳрида ўтаётган жаҳон чемпионати ҳал қилувчи паллага кириб бормоқда. Шахмат тарихига назар ташлайдиган бўлсак, тарихда бор-йўғи 13 тождор тахтга ҳокими мутлоқлик қилган. Келинг, уларни бир эслайлик, биринчи марта жаҳон чемпиони деган шарафли унвон Кукерторт устидан ғалаба қозонган Вильгельм Стейницга 1886 йили расмий равишда берилди. Орадан саккиз йил ўтиб бу унвон германиялик Эмануел Ласкерга, 1921 йили кубалик Хосе Капабланкага, 1927 йили Александр Алехинга, 1935 йили голландиялик Макс Эйвега ва 1937 йили яна Алёхинга ўтди. 1948 йилга келиб шахмат тожи собиқ иттифоқ гроссмейстери Михаил Ботвинникка, сўнгра Тигран Петросянга, ундан Борис Спасскийга ўтди. Хуллас, 20 йил мобайнида тахт собиқ иттифоқ шахматчилари қўлида сақланди. Ниҳоят 1972 йилга келиб бу анъанага путур етди. Исландия пойтахтида ўтказилган навбатдаги баҳсда Спасскийни енгиб чиққан америкалик ўта иқтидорли гроссмейстер Роберт Фишер жаҳоннинг ўн биринчи расмий чемпиони бўлди. У орадан уч йил ўтгач Анатолий Карпов билан ўйнаб, чемпионлик унвонини яна бир муҳлатга эъзозлаб олиши керак эди. Лекин у матчга келмади. Тоқати тоқ бўлган ФИДЕ президенти Макс Эйве 1975 йилнинг апрель ойида А.Карповни жаҳоннинг 12 чемпиони деб эълон қилди. Карпов тожни 10 йил давомида ҳеч кимга бермади. Сабаби, унга мос рақиб топилмади. 1985 йилги Москвада ўтказилган матчда Карповни енгган бокулик Гарри Каспаров шахмат тарихида 13 тождор бўлди. Кейинчалик баъзи масалаларда ФИДЕнинг ўша пайтдаги президенти Флоренсиа Компомонес билан келишолмаган тождор 1990 йилларнинг бошларида халқаро профессионал шахматчилар уюшмасини тузиб, унинг низомини ишлаб чиқди. Орадан сал ўтмай у профессионаллар ўртасида ҳам чемпион бўлиб олди. Карповни эса ФИДЕ таснифи бўйича чемпион деб атай бошладилар. Кирсан Илюмжинов президентликка сайланганидан кейин иккита чемпионни тан олмаслигини, шахматда иккита оқим бўлмаслигини рўй-рост айтди. Янгича дастурини эълон қилди. Ҳозирги кунда якунланаётган тож учун кураш унинг тизими бўйича ўтказиляпти. Тож учун курашнинг манзили ўзгарди. Гроненгенда 98 нафар шахматчи қарийб уч ҳафта давомида олимпиада тартибда баҳс юритишди. Дастлабки турда 68 нафар шахматчи майдонга тушган бўлса, шундан ғолиб чиққан 34 нафари қолди. Кейинги турда уларга рейтинги юқорироқ шахматчилардан яна 28 нафари қўшилиб, баҳс юритишди. 62 тадан 31 киши қолганда улар сафидан белоруслик Борис Гельфанд жой олди. Шундай қилиб, тўртинчи турда 16 нафар, бешинчи турда 8 нафар, олтинчи турга келиб тўрт нафар шахматчи ўзаро баҳс юритди. Финалга эса икки шахматчи йўлланма олди. Ҳал қилувчи учрашувда бахт ҳиндистонлик Вишванатан Анандга кулиб боқди. Ананд манзилга чарчаб-ҳориб етиб келди. Бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ. У Предрач Николич, Александр Халифман, Золтан Алмаши, Алексей Широф, Борис Гельфанд ва Найжель Шертни тахтга олиб борувчи йўлдан четлатди. Лекин юқорида номлари зикр этилган шахматчилар ҳам «унча-мунча»га енгиладиган анойилардан эмас. Ўшаларга қарши курашиб, улардан устунлигини амалда исботлашнинг ўзи бўлмаган бўлса керак. У биларди, сўнгги бекатда уни тождор А.Карпов кутарди. Шу боис у Лозанна шаҳрига ўтди. Режада белгиланганидек, ҳал қилувчи беллашув шу ердаги «Олимпия шон-шуҳрати музейи»да ўтказилиши керак.

Биринчи январь куни ким қандай рангда ўйнашлигига қуръа ташланди. Иккинчи январда эса томонлар дастлабки партияда дона суришди. Дастлабки уч турда умумий ҳисоб тенг бўлди 15:15. Улар жами олтита учрашув ўтказишади. Ўртада битта дам олиш куни ҳам бор. Якунда умумий ҳисоб тенг бўлиб қолса, томонлар «тезкор» шахмат бўйича икки партия ўйнашади. Борди-ю шундан кейин ҳам чемпион аниқланмаса, яна икки ўйин - 15 минутдан ўтказилади. Айтайлик, шунда ҳам шахматчилар орани очиқ қилолмасалар, унда блиц-партия ишга солинади. оқ доналар билан ўйнайдиганларга 4 минут, қора доналар эгасига 5 минут вақт берилади. Оқлар ютуққа эришиши керак. Ҳа, шарт, акс ҳолда дуранг натижа қораларга ён босади. Шундай партия, яъни тай-брейк 9 январь кунига белгиланган. Қачонки томонлар асосий турларда орани очиқ қилолмасалар. Чемпионатни Карповдан ташқари 15 нафар россиялик казо-казо шахматчилар бошлашган эди. Улар орасида 76 ёшини қаршилаётган Василий Смислов, 18 ёшли Сергей Рублевский, 20 ёшли Александр Морозевич ва 21 ёшли Петр Свидлер, қолганлари бироз каттароқ ёшдагилар Соколов, Епишин, Тильяков, Глек, Фоминых, Садлов, Бареев, Халифман, Древ, Умгаев ва Звягинцевлар бор эди. Маррага эса улардан ҳеч ким етиб келолмади. Демак, эртага шахмат оламида янги ҳукмдор пайдо бўлади. Тождор тахтга бир йил мобайнида эгалик қилади. Келгуси йилда яна тожни эъзозлаб олиш учун кураш олиб боради.

Бокс

Самарқандда бокс бўйича навбатдаги Республика шахсий чемпионати баҳслари якунланди. Унда Тошкент шаҳридан, Қорақалпоғистон Республикаси ва 9 вилоятдан йиғилган жами 100 нафардан зиёд боксчилар ғолиблик учун беллашдилар. Энг қизиқарли жанглардан бири оғир вазнли боксчиларнинг беллашуви бўлди. Самарқандлик 19 ёшли Рустам Саидов ва жиззахлик Лазизбек Зокировлар томошабину ҳакамларга ажойиб спорт маҳорати ва қизиқарли жангни кўрсатдилар. Беллашув 6:4 ҳисобида Лазизбек фойдасига ҳал бўлди. Ангренлик Рустам Рустамов (48 кг) ҳам илк бора чемпионлик шоҳсупасига кўтарилди. Ўтган йили у мамлакатимизга ташриф буюрган индонезиялик боксчилар билан бўлган ўртоқлик учрашувида ҳам ўз маҳоратини юқори даражада намойиш қилган эди. Қолган вазнларда қуйидаги спортчилар шоҳсупанинг юқори поғонасини забт этдилар: Алишер Раҳимов (51 кг) - Хоразм, Темур Туляков (54), Тўлқин Турғунов (57)- Андижон, Темур Сулаймонов (60)- Наманган, Маҳаматқодир Абдуллаев (63,5)- Андижон, Қаҳрамон Бойназаров (67)-Тошкент вилояти, Асадулло Юнусов (71)- Андижон, Дилшод Ёрбеков (75)- Самарқанд, Сергей Михайлов (81) ва Руслан Чагаев (91)- Андижон.

Дониёр ЮСУПОВ

С.Раҳимов туманидаги «Халмад-Умид» хусусий фирмаси ўз фаолиятини тугатади.

Даъволар муддати - 1 ой.
Тел: 144-19-64.

Янгийўл туманидаги Асроров номли 2-ўрта мактаб томонидан 1992 йили Абдулла Жалоловга берилган 071301 рақамли шаҳодатнома йўқолганлиги муносабати билан бекор қилинади.

Юнусобод туманидаги «GRIN-GITA» хусусий фирмаси тугатилади. Даъволар муддати бир ой. Тел: 22-61-67

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Афғонистоннинг ҳокимиятсиз Президенти Бурҳониддин Раббоний норасмий визит билан Тожикистонга келган. Бу ерда у республика Президенти И.Раҳмонов билан бўлган учрашувда Афғонистонга доир масалаларни муҳокама қилган. Хусусан Раббоний жаноблари БМТ ҳомийлигида барча манфаатдор томонлар иштирокида олий даражада учрашув ўтказиш масаласини ўртага қўйган. Б.Раббоний жаноблари Тожикистонга келишдан аввал Покистон ва Эронда бўлиб, у ерда ҳам музокаралар олиб борган эди.

* * *

Россиянинг Тожикистондаги чегара қўшинлари Афғонистондан чегарани бузиб ўтишга ҳаракат қилган тўрт кишини отиб ўлдирганлар. Би-Би-Си радиосининг хабарича, ўтаётганларни орқадан қуролли кишилар қўллаб-қувватлаб турган.

* * *

Туркман газини Афғонистон орқали Покистонга олиб ўтадиган камида битта қувур ўтказилади. Толибонлар ҳам мамлакат учун манфаатли бўлган бу тадбирга рози эканликларини билдиришган.

* * *

Параболик антенани ўғирлаш мақсадида бир нечта ниқоб кийган кимсалар Қирғизистондаги Эрон дипломати Саид Жаводийнинг хонадонига бостириб киришган. Элчи ва унинг ўн уч яшар ўғли уларга қаршилик кўрсатишгач, ўғрилар уларни пичоқлаб кетишган. Улар дарҳол касалхонага етқизилганлар. Қотиллар қидирилмоқда.

* * *

Эрон радиосининг берган хабарига қараганда яқин кунларда Тожикистондан Қирғизистонга бир делегация ташриф буюради. Бу делегация у ерда яшовчи тожик миллатига мансуб кишиларни ўз Ватанларига қайтиши масалаларини муҳокама қилади. Тожикистон Меҳнат вазири Ш.Зуҳуровнинг билдиришича, Тожикистон уларни ўз она-юртларига қайтишидан манфаатдор.

"ПГС" ФИРМАСИ ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

Ресторанлар, кафе ва ошхоналарни , ишлаб чиқариш ва маиший биноларни шовқинсиз юқори самарали иситиш учун ҳар хил қувватдаги иситгичлар — калориферлар.

Нархи 45000 сўмдан 50000 сўмгача.

Ташкилот ва корхоналардаги,шифохона, санаторийлардаги,дам олиш уйлари, меҳмонхоналардаги,спорт комплексларидаги ҳаммомларнинг САУНАлари учун махсус даволаш электр ускуналари.

Кичик нонвойхоналар \4 хилдаги: 160,80,32 ва 8 буханка нон пишириш кувватига эга

Мурожаат учун манзил:
Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати.
Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

ИШОНЧ — Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси нашри

Бош муҳаррир:
Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Л.ГУЛЬ, Э.ЁҚУБОВ, Ф. МУЛЛАЖАНОВ, М. ОТАҚУЛОВ, А.СИЛЕЕНКОВ, А.СУЛТОНОВ, М.ТУЛАГАНОВА, Р.УБАЙДУЛЛАЕВА, Б.УМУРЗОҚОВ, А.ФАРМОНОВ, Ф.ХОЖИҚУЛОВА,Х.ШАЙХОВ, Ф.ШОҲИСМОИЛ, З.ҚОДИРОВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43. Тижорат ва ҳуқуқ -56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10, Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43, Урганчда - 6-03-40, Қаршида-5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165,
Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2, ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 4 1—уй.

Буюртма Г— 0912. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди 21.30. Масъул навбатчи : Барно СУЛТОНОВА

1 2 3 4 5 6